

Наше Слowo

PIK LXIV № 10 (3213) ВАРШАВА, 10 БЕРЕЗНЯ 2019 РОКУ
ЦІНА – зл. 3,70 zł (VAT = 5%) – CENA NUMER INDEKSU 366609

УКРАЇНСЬКИЙ ТИЖНЕВИК TYGODNIK UKRAIŃSKI UKRAINIAN WEEKLY
Інтернетівська газета www.nasze-slowo.pl ISSN 0027-8254

ПАВЛОКОМА – символ трагедії всього Надсяння

2 березня, як і щороку о цій порі, відбулося вшанування пам'яті українських жертв села Павлокома, а також – молитва за мир в Україні в Явірнику-Руському та панахида на могилі композитора гімну України, отця Михайла Вербицького, в Млинах. У заходах взяли участь українці з Перемишля та околиць, а також гості з усіх районів Львівської області.

Панахиду в Павлокомі очолив митрополит Української греко-католицької церкви в Польщі Євген Попович. Серед інших гостей урочистостей були голова Львівської облдержадміністрації Олег Синютка, віце-воєвода Підкарпатського воєводства Люцина Позгалич, радник Посольства України в Польщі Василь Зварич, заступниця голови Тернопільської облдержадміністрації Світлана Безпоповцева, голова Об'єднання товариств депортованих українців Закерзоння Володимир Середа, генеральний консул України в Любліні Василь Павлюк.

Павлокома

Володимир Середа – голова Об'єднання товариств Закерзоння: «Уявляю собі беззахисну Павлокому, воїстину беззахисну. Адже навколо Павлокоми, так

склалось історично – кільце польських населених пунктів. Тут не було навіть самооборони. У відповідь на спроби звернутися до інших українських сіл, місцеві відповіли – хто буде нас тоді захищати? Бо небезпека була всюди.

Тому Павлокома – це також символ трагедії всього Надсяння. Ми знаємо про трагедії сіл Малковичі, Пискоровичі, Ожанни та інших. Не буду перераховувати страшні історії сіл Любачівщини, Холмщини, проте, вшановуючи тут пам'ять жертв Павлокоми, ми згадуємо всіх невинно убитих у той трагічний час. Маємо на увазі також місця, де немає меморіалів, як у Павлокомі. І з року в рік свідків, які могли б допомогти знайти місця поховань, стає все менше.

Я приніс із собою книгу відомого українського історика у Польщі – доктора Євгена Місиль. Це – книга документів, хороший матеріал для дослідників цієї теми. На її обкладинці зображені два гудзики. Коли на цьому кладовищі в 90-х роках велися поверхневі розкопки, археологи знайшли, серед іншого, ось ці жіночі гудзики. Це унаочнення відповіді на питання про те, хто тут загинув – жінки, підлітки, люди похилого віку.

Тому на нашому та на молодших поколіннях лежить відповідальність за те, аби гідно вшанувати пам'ять тих невинних селян, яким ця земля споконвіку була хлібом насущним, яку віками обробляли вони своїм потом та захищали своєю кров'ю».

Млини

Василь Зварич – радник-посланник Посольства України в Польщі: «Коли отець Михайло Вербицький писав музику до гімну, незалежна Україна була лише мрією. Мало хто знає, що ця мелодія вперше прозвучала 10 березня 1865 року в Перемишлі. Сьогодні у нас є незалежна українська держава, і ми маємо змогу всі разом співати гімн на могилі його композитора. Цей гімн та це місце єднає українців, розкиданих по всьому світу.

Я радий, що є серед нас друзі-поляки, дуже їм за це дякую. Ми маємо зробити висновки з нашого минулого та почати сьогодні писати спільну історію, історію миру. Бо нам зараз немає що ділити (...).

Стоячи на цьому святому місці, я переконаний, що так воно і буде. Колись отець Михайло Вербицький писав музику до гімну і не був впевнений, коли існуватиме незалежна Україна. Вона таки відбулася. Так само ми – Україна разом із Польщею – будемо в об'єднаній Європі, в мирі та злагоді, й покажемо всьому світу приклад того, як два великі народи, що мають страшну спільну історію, можуть перебороти амбіції і стереотипи, подати один одному руки та разом іти вперед».

3 березня 1945 року в Павлокомі розстріляно 366 українців – жителів села. ■

Кася КОМАР-МАЦИНСЬКА
Фото авторки статті

«Типовий» українець на кухні

КАСЯ КОМАР-МАЦИНСЬКА,
культурознавчиня,
Перемишль

Хто з нас не любить смакувати життя? Звісно, хтось сприйме це як барвисту метафору незвичайних пригод, хтось — просто як обіцянку смачно поїсти, та кожен по-своєму отримає насолоду. Мушу зізнатись, що у цьому контексті я вдячна нашому часу за дві речі: емансипацію, яка звільнила жінок від споконвічного тягара турботи за повні шлунки усіх членів родини, та за різноманіття гастрономічних послуг, якими можна користуватися з ранку до ночі, навіть у неторговельні неділі.

Хтось колись сказав, що найкращі кухарі — це чоловіки. Я не впевнена в існуванні реального зв'язку між статтю та рівнем володіння сковорідкою, але, шановні господині, — ніколи не намагайтеся довести чоловікам, що ця теза неправильна. Навпаки — плекайте в них любов до тарілок та ложок. Нехай розвивають свою кулінарну майстерність, бо з цього матимуть користь усі: чоловіки відчують невідоме досі задоволення, а жінки... наприклад, спокійно вип'ють кави.

Я пишу про це не лише для того, аби заявити про свої феміністичні по-

гляди. Це — вступ до історії, яку мені розповів друг-кухар і головні герої якої — чоловіки-кухарі. Антураж цієї історії — один із кращих ресторанів в місті над Сяном, а оскільки ці події відбувалися нещодавно, обставини є актуальними та доволі знайомими пересічним відвідувачам польських закладів.

Не треба були Шерлоком Холмсом, щоби помітити, як багато українців працює на польському ринку гастрономічних послуг. У Вроцлаві чи Варшаві важко знайти кав'ярню або ресторан, де від когось із барменів чи офіціантів не було б чути східнослов'янського акценту. Проте в нашій історії справа виглядає трохи інакше. Тут склалося так, що кельнери — чистокровні поляки (наскільки взагалі можна стверджувати такі речі на землях прикордоння), зате ціла східна команда працює на кухні, де троє з п'яти кухарів — українці.

Робота на кухні — виснажлива фізично, дуже динамічна та вкрай нервова. Кухарі багато кричать та сваряться, а через п'ять хвилин сміються та кепкують вголос — це допомагає розрядити емоції. Отож всі знають, що в поганій атмосфері краще не готувати та не сідати до столу. Наші кухарі-українці також це усвідомлюють, тому намагаються своїми гострими, як кухонні ножі, жартами, притягнути увагу красивих офіціанток та викликати на їхніх обличчях привітні посмішки. Те, що це не завжди вдається — вже справа другорядна, тож усе відбувається з думкою про задоволення гостя і клієнта.

Далеко не всі жарти українців-кухарів подобаються полькам-кельнеркам. Хоча тут не можна проводити прямі паралелі про те, що українське, кухарське почуття гумору не відповідає польському, кельнерському. Ця справа складніша: хоча б тому, що перший із кухарів — українець з Перемишля, другий — родом із Західної України, а третій — зі сходу. Кухар з Перемишля вільно володіє польською та українською, західняк також, зате східняк знає лише російську, тож йому дуже пощастило, що колега із Західної України його розуміє та перекладає решті команди. Зважаючи на всі відмінності між ними — різні паспорти, життєвий досвід, мови — хлопці співпрацюють дуже гармонійно, час від часу перекидуючись харизматичними матюками чи непристойними жартами.

«Generalnie to ja Ukraińców nie lubię» («Загалом я не люблю українців») — зізналася колись при пиві одна з офіціанток у розмові з українцем з Перемишля. «Ale ty się nie obraż, bo ty jesteś swój» («Але ти не ображайся, бо ти — свій»), — продовжила. Відчувалося, що з її точки зору перемишлянин може бути українцем шонайбільше наполювину, навіть якщо в нього суто українське ім'я, якщо він вільно спілкується українською та обстоює сторону своїх друзів з-за кордону. Народився тут, не має східного акценту — отже, можна його вважати поляком, він свій. Невдовзі з'ясувалося, що дівчина має на думці кухаря-західняка — хоч його ім'я має відповідник у кожній мові світу, характер та поведінка хлопця не дуже їй подобаються. «To taki... typowy Ukrainiec» («Це такий... типовий українець»), — пояснила вона з натиском.

Тут закінчуються жарти, а починаються класичні стереотипи: особисту рису характеру людини, яка нам не до вподоби, ми пояснюємо або виправдовуємо походженням. Бо насправді немає і не може бути поведінки, спричиненої національною приналежністю. І навіть якщо західняк схожий на якогось уявного чванькуватого українця з прикордонної зони, це ще не означає, що він «типовий українець». У такому поясненні криється подвійна неправда: по-перше, що узагальнена модель ментального українця взагалі існує, а по-друге — що їй відповідає лише один характерний тип особистості.

Бо з чого мав би починатися та на чому закінчуватися «типовий українець»? Яким був би він з точки зору білоруса, угорця чи росіянина? Мабуть, кухар зі сходу нетиповий для офіціантки з Перемишля, проте для офіціантки з Ростова-на-Дону був би найбільш типовим українцем у світі? Питання також: для когось типовим буде український кухар з Перемишля, тобто українець з меншини — мабуть, для українського мігранта, який побачить в ньому характерного представника діаспори, у вишиваній сорочці, закоханого в народні пісні, годованого все життя борщем та варениками?

Насамкінець — чи справжньою буде українка, яка замість того, щоб годинами вистоювати на кухні та годувати всю сім'ю у трьох поколіннях, полюблює сісти в затишному кутку з книжкою та філіжанкою смачної кави? Відправляючи тим часом усіх родичів на обід до найкращого ресторану в місті — де їх нагодують нетипові, але бадьорі і справжні українські кухарі родом від Сяну по Азовське море. ■

Повалені пам'ятники. Чому для українців у Польщі важлива історія з монументом Янковського у Гданську?

ІГОР ІСАЄВ,
головний редактор
порталу PROstir.pl

Вночі проти 21 лютого в Гданську трійка активістів повалила пам'ятник кс. Генрика Янковського — капелана «Солідарності», щодо моральних принципів якого в останні роки в польському суспільстві йде дискусія: є підтверджені факти сексуального використання ним неповнолітніх, у шонайменше одному випадку фіналом було самогубство жертви. Нелегальне знищення пам'ятника змушує порівняти цю ситуацію з історіями, відомими українській громаді у Польщі.

Ідеться про знищення кільканадцяти українських могил і пам'ятників у східній Польщі в 2014—2016 роках. На відміну від ситуації в Гданську, де стоїть символічний, а не надмогильний пам'ятник, нищення українських могил не викликало резонансу в польських ЗМІ.

Більшість мас-медіа, а також польський омбудсмен Адам Боднар засудили повалення пам'ятника Янковському. Нині трійка активістів випущена на

волю під заставу 20 тис. зл. кожен, їм загрожує до 5 років позбавлення волі. Серед них — відомий українцям у Польщі варшавський фізик Рафал Сушек, ведучий багатьох українських концертів.

З-поміж причин досить жорстокої кари для активістів можна вказати також те, що Польща не розкрила і не «пропрацювала» знищення українських могил.

Існує певна естетична подібність між цими двома процесами. Як у першому, так і в другому випадку пам'ятники знищували «небайдужі» групи громадян. І в першому, і в другому випадку була зроблена детальна фото- і відеодокументація.

Однак на цьому подібність закінчується.

По-перше, повалення пам'ятника кс. Янковського відбулося після тривалої і серйозної громадської дискусії, під час якої в бік священика були сформульовані чіткі і страшні закиди морально-етичного характеру. Перед поваленням пам'ятника біля нього відбувалися акції протесту, громадяни подавали клопотання про його перенесення з центру міста. Міська влада зволікала, Костел відмовчувався, громадський комітет — власник монумента — захищав Янковського. Активісти скинули його, на що звертали увагу, побоюючись, що справу спробують замовчати.

Українські могили та пам'ятники знищувалися заради самого знищення. Більшість (хоча не всі) були невірше-

ною сторінкою польсько-українських відносин, проте чекали своєї «легалізації» без більших протестів і широкої громадської дискусії. Варшава була байдужа до цього питання, а це використали групи, найімовірніше пов'язані з Росією.

По-друге, люди, які повалили пам'ятник кс. Янковському, відомі під своїми прізвищами, після повалення вони самі добровільно віддалися в руки правосуддя. Вони піддалися карі, щоб щось публічно заявити. Крім того, повалюючи пам'ятник, вони підклали під нього шини, щоб не зламати.

Українські пам'ятники в Польщі нищили люди в балаклавах, показово, іноді з використанням інструментів і будівельної техніки, розбивалися вони з насолодою. У жодному з випадків хулігани не були засуджені, хоча винуватці вихвалялися своїми діями в Інтернеті. Крім того, у частині випадків пам'ятники не були символічними — це були могили, розташовані на кладовищах, під якими лежали рештки не тільки солдатів, але й цивільних осіб.

По-третє, мета повалення священика Янковського полягала в тому, щоб загнати владу, Ватикан, істориків та громадську дискусію в пастку, щоб спровокувати етичний дискомфорт. Багато років ви нічого не зробили з розбещенням дітей в Костелі, тож як ви себе поведете? Ми підпорядкуємося вирокові суду, але що ви скажете? За-

хищатимете пам'ятник від знищення, коли ми почуємо вирок — 5 років позбавлення волі?

Знищення українських пам'ятників було спрямоване лише на виникнення кризи у відносинах між поляками та українцями. Цьому процесу не перешкодила серйозна громадська дискусія. Влада намагалася зберегти статус-кво, і на цьому послизнулася. Бо цим скористалися польські націоналісти (і, певно, Росія). Програла українці у Польщі, влада втратила відносно небагато.

Статус-кво влада тримала також із пам'ятником Янковському. І теж послизнулася — хоча втрати є більшими для влади. У цьому і є головна різниця підходів до повалення пам'ятників. Далеко не кожен можна скинути так, як Янковського у Гданську, Леніна в Києві чи Держинського у Варшаві. Ці постаті відрізняються тим, що вони символізували одну з найболючіших тем громадської дискусії свого часу. Закон був проти повалення, проте значна частина громадської думки була на стороні порушників. І тому історія так чи інакше погодилася з падінням, ба, більше — зробила його частиною своїх символічних сторінок.

З українськими пам'ятниками в Польщі так не було, більшість громадської думки досі не знає про їх існування. Нині «кресові» середовища ведуть «священну війну» проти меморіальної дошки митр. А. Шептицькому у Вроцлаві. Звісно, якийсь «невюмий» на цій хвилі рано чи пізно спробує її замалювати. Однак ця дошка — це тема лише «кресов'ян», а не широкої дискусії, контекст знищення буде іншим.

І тому це буде зовсім інша ситуація. ■

ГРОМАДСЬКІ ВІСТІ

У Гданську відбулася
звітно-виборча конференція
Об'єднання українців у Польщі

3 березня у Гданську пройшла звітно-виборча конференція Поморського відділу ОУП. Під час зборів головою відділу обрали Єлисавету Кремінську, також обрали управу, раду, ревізійну комісію, визначили делегатів від Поморського воєводства на VIII крайовий з'їзд об'єднання.

Представники місцевих ланок організації, що зібралися у залі гданської української домівки, проголосували за резолюцію про необхідність сприяння нашим активістам, ланкам ОУП задля покращення іміджу української меншини та мігрантів з України серед поляків. Передусім треба поширювати позитивну наратив у польських медіа, на цьому питанні мають зосереджуватися також організатори культурних заходів, які проводимуться в Поморському воєводстві.

У конференції взяв участь, зокрема, консул України у Гданську Лев Захарчишин, який сказав, що присутність на зборах представника України свідчить про те, що у Києві цінують досягнення та проблеми української меншини та мігрантів з України у північній Польщі.

Голова об'єднання Петро Тима, зі свого боку, звернув увагу на зміну ставлення органів державної влади до вирішування проблем, фінансування культурних проєктів національних меншин, наголосив на настирливій політизації (започаткованій, зокрема, Інститутом національної пам'яті) польсько-українських відносин, наприклад, в питанні Волинської трагедії.

Важливим був виступ Наталії Ковалишиної, гданської координаторки шкільництва іммігрантів. Вона наголосила, що жертвами мови ненависті стають малолітні діти, часто у школах їм доводиться вислуховувати від вчителів та ровесників звинувачення у «бандеризмі». (Ігор ШЕРБА)

Презентація книжки-біографії
Климентія Шептицького у Перемишлі

3 березня, після ранкової літургії, в приміщенні при палаті єпископів Української греко-католицької церкви в Перемишлі відбулася презентація біографії блаженного священномученика Климентія Шептицького. Цей захід був спільною ініціативою місцевого гуртка Об'єднання українців у Польщі та перемисько-варшавської архієпархії.

Зустріч провів голова гуртка ОУП Ігор Горків, вступне слово взяв отець студит Юстин Бойко, згодом про публікацію розказав сам автор — доктор Іван Матковський. Його розповідь стосувалася зв'язків братів Романа та Казимира (Андрея та Климентія) Шептицьких з Перемишлем, їхнього нелегкого шляху до покликання, а також особливостей духовної та політичної діяльності.

Лекція проводилася українською, але викликала зацікавлення не лише української громади. Серед поляків, які взяли участь у заході, був директор Національного музею перемиської землі Ян Ярош.

Тема доповіді пов'язана з національною ідентичністю та життєвими цілями членів родини Шептицьких. Це зразок складних дилем багатокультурної Галичини, а також доказ великої жертви, яку їй представники понесли, ідучи проти течії та будуючи нове обличчя греко-католицької української церкви. (Кася КОМАР-МАЦИНСЬКА)

У Валчі відкрилася виставка
«Карпатські церкви в мініатюрі»

Цього року греко-католицька парафія Воздвиження Святого Хреста у Валчі відзначає 60-ту річницю діяльності. 3 березня у рамках святкування ювілею в Музеї валецької землі відкрилася виставка «Карпатські церкви в мініатюрі». Про це повідомляє сайт cerkiew.net.pl.

На виставці можна побачити макет лемківської церкви авторства Михайла Вархіла. Житель Лігниць вже понад сорок років виготовляє з дерева мініатюри святинь. Окрім робіт українця, на виставці презентують також фото церков з Бескидів авторства Каміла Палушка. Під час вернісажу пройшла зустріч із автором мініатюр. Отець Аркадій Трохановський виступив із доповіддю «Таємниці церковного простору», а після цього відбувся концерт гурту «Черемха».

Виставка триватиме до 28 квітня (Muzeum Ziemi Wałeckiej, ul. Pocztowa 14).

У Варшаві відбувся XII Крайовий з'їзд
«Пласту» в Польщі

2 березня у Варшаві проходив Крайовий з'їзд організації української молоді в Польщі «Пласт». На ньому обрали новий провід (управу). Наступні два роки в організації головуватиме старша пластунка Олена Боднар.

Члени з'їзду, у якому взяло участь понад 20 людей — пластуни з Польщі та гості з України й Чехії — вирішили зареєструвати польський «Пласт» як окрему організацію.

Сьогодні у Польщі є три основні осередки, де проводяться регулярні зустрічі і пластові події: у Любліні, Варшаві та Вроцлаві. За останні два роки пластуни з Польщі організували кільканадцять заходів, особливо активно діяли вони минулого року.

Тоді пластуни запланували дати (терміни) конкретних акцій вже на початку року. Це дуже допомогло батькам та учасникам, бо в попередні роки були відгуки щодо запізненого повідомлення про деякі ініціативи. Завдяки цьому в літніх таборах та інших акціях взяло участь більше людей. Тут варто згадати, зокрема, минулорічну «ватру», яку пластуни організували до 100-річчя Незалежності України. У заході, який пройшов 26 липня у селі Мриглоди-Любицькі (Люблінське воєводство) взяли участь, окрім пластуни, і місцеві мешканці.

Однією з важливих ініціатив у 2019 році стане спільне вшанування пам'яті вояків Семена Петлюри, які поховані на кільканадцятьох кладовищах у Польщі. Прибирання могил пластуни планують провести разом зі скаутами з Польщі (harcerzami), які виступили з такою ініціативою. Таким чином пластуни разом із польськими колегами спільно вшанують вояків армії Української Народної Республіки. Серед викликів, які стоять перед «Пластом» — заохотити до приєднання нових учасників. Саме для цього пластуни планують знімати ролики про свою організацію.

Учасники з'їзду вирішили також створити організаційний комітет святкувань 30-ліття відродження «Пласту» в Польщі. Нагадаємо, у Польщі «Пласт» існував у довоєнний час у Перемишлі, Гданську, Кракові та інших менших містечках. Перші післявоєнні роки в Польщі для українців були нелегкими. На відродження «Пласту» над Віслою треба було чекати. Коли в 1989 році в Польщі розпалася комуністична влада, ситуація українців покращилася. Згодом, 1990 року, було засновано Об'єднання українців у Польщі та легалізована Українська греко-католицька церква. Тоді почалась діяльність Організації української молоді «Пласт».

Фото Сагрині знову використали
як символ Волинської трагедії

Польська радіостанція RMF24 виставила на своєму сайті фото палаючого села Сагринь, пишучи про Волинську трагедію. Цією світлиною проілюстрували статтю «Пекло на Тернопільщині. 75-та річниця винищення польських сіл» ксьондза Тадеуша Ісаковича-Залеського.

Про цю помилку на своїй сторінці у Facebook повідомив голова Українського товариства у Любліні доктор Григорій Купріянович.

«Завтра, 28 лютого, у річницю загибелі польських сіл Гута-Пеняцька і Кросятин, перед Могилою невідомого солдата у Варшаві сім'ї жертв і громадські організації вшанують у промові вбитих жителів Волині, Полісся, Люблінщини та Східної Малополющі, які померли від рук бандерівців та українських есесівців тільки тому, що були поляками», — так починає свою статтю ксьондз Тадеуш Ісакович-Залеський, відомий своїми антиукраїнськими поглядами.

Під цими словами розміщено фото, на якому — охоплені вогнем хати українського села Сагринь на Холмщині (Люблінське воєводство). У ніч із 9 на 10 березня 1944 року Сагринь спалив підрозділ польського партизанського формування — Армія крайова. Тоді партизани вбили кількості людей української національності.

Український історик Григорій Купріянович звернув увагу на те, що фотографія палаючого села Сагринь знову з'являється як приклад українських злочинів.

«Парадоксально — незважаючи на наміри — таким чином у публічний простір повертається пам'ять про вбитих у Сагрині українських православних жителів Холмщини ... Безумовно, вчасно, тому що незабаром ми відзначатимемо 75-ту річницю злочину в Сагрині...», — написав Купріянович. Нагадаємо, у липні минулого року, після пам'ятних заходів на сагринському кладовищі, люблінський воєвода Пшемислав Чарнек подав на українського історика заяву до прокуратури.

9 лютого Бюро вшанування боротьби й мучеництва Інституту національної пам'яті Польщі на своїй Facebook-сторінці анонсувало цією світлиною відкриття пам'ятника «Жертвам українських націоналістів 1939—1947». Про це першим на своїй сторінці у Facebook писав український журналіст Ігор Ісаєв.

Натомість, 11 липня минулого року допис про вбивства поляків, здійснені українськими націоналістами, проілюструвала цією світлиною Канцелярія прем'єр-міністра Польщі Матеуша Моравецького. На Facebook відомства наведено: «11 липня виповнюється 75-та річниця так званої «Кривавої неділі», під час якої на Волині пройшла найбільша хвиля вбивств поляків». Як джерело фотографії прес-служба Матеуша Моравецького вказала «Архів Інституту національної пам'яті» (Archiwum IPN).

У Любліні триває громадська кампанія
«Люблін вчиться української»

Фонд «Homo Faber» із Любліна започаткував громадську кампанію «Люблін вчиться української». У її рамках на вулицях міста з'явилися білборди, на яких написані вітання українською мовою, їхній фонетичний запис польськими буквами та переклад. На сайті організації зазначається, що серед іноземців, які приїжджають до Любліна, найбільше українців. Вони навчаються і працюють у місті. Поляки зустрічаються з українцями щодня — на роботі, у школі, в кафе і магазинах.

«Ми хочемо запропонувати вам невелику акцію, яка зробить ваш світ (у цьому випадку Люблін) трохи кращим. Ми хотіли б запропонувати вам ознайомитися з кількома фразами українською, щоб ви могли розмовляти зі своїми новими сусідами їхньою мовою. Звичайно, це буде для них дуже приємно», — заохочують долучитися до акції члени організації. Зазначимо, що у Любліні ймовірно проживає понад 80 тис. українців. Для реалізації кампанії проводиться в Інтернеті громадська збірка (за адресою zrzutka.pl/gzuxuv).

Більше інформації про ініціативу — на сайті ukraini.lublin.pl

ГРОМАДСЬКІ ВІСТІ

Продовження з 3 сторінки

«Хто замовив Катю Гандзюк?» — українська акція у Варшаві

27 лютого на вулицях Варшави з'явилося 7 автомобілів служби таксі «Убер» («Uber») із написами польською «Хто замовив Катю Гандзюк?» («Kto zlecił Katię Handziuk?»). Кожна з цих машин щодня проїжджає кількості кілометрів, водночас повідомляючи про вбивство української активістки Катерини Гандзюк. Про це на своїй сторінці у Facebook написав український журналіст Євген Приходько.

«Кожна з цих 7 автовок щодня проїжджає близько 300 кілометрів вулицями та околицями польської столиці. На день — це більш ніж 2 тисяч кілометрів у різний час та по різних маршрутах. На місяць — понад 60 тисяч кілометрів. Питання про Катю будуть читати у пробках, на світлофорах та паркінгах. Хтось проігнорує, хтось піде в гугл і прочитає», — написав у соціальній мережі український журналіст.

Він зазначає, що «Убером» користується кожен третій мешканець столиці. Це — місцеві бізнесмени, викладачі, студенти, працівники, менеджери та політики. «Це потенційні туристи та інвестори, і всі вони обов'язково прочитають і почують правду про ситуацію в Україні та вбивство з кислотою», — зазначив журналіст.

Євген Приходько додав, що у Польщі всі знають про масштаби нашої корупції, але мало хто уявляє, як вбивають тих, хто про це говорить. За його словами, мало хто також уявляє, що в організації вбивства підозрюють місцевих політиків від найбільших парламентських партій, і що поліція не хоче розслідувати вбивство, а міністр внутрішніх справ нічого не помічає та мовчить.

Катерина Гандзюк відома в Україні передусім як громадська активістка з Херсонщини. Зокрема, вона займалася питанням біженців з Донбасу та Криму. У 2014 році написала про цю проблему статтю для нашого тижневика.

З огляду на активну життєву позицію, протягом тривалого часу вона перебувала в системному конфлікті з проросійськими силами свого регіону. Зранку 31 липня 2018 року невідомий облив жінку концентрованою сульфатною кислотою, коли вона йшла на роботу.

Її вбивство викликало всеукраїнську акцію «Хто замовив Катю Гандзюк?» — дописи, графіті та банери з цими словами з'явилися на сторінках соцмереж, стінах будинків і трибунах стадіонів України. Катерина Гандзюк померла 4 листопада 2018 року на 34 році життя.

Вечір пам'яті Героїв Майдану

24 лютого парафіяльно-молодіжна спільнота «Василіянська молодь Христові», яка активно діє при варшавському монастирі отців василіян, організувала «Вечірній реквієм вшанування пам'яті Героїв Майдану». Про це повідомляє сайт bazylianie.pl

Вечір розпочався з промови отця Партенія Підчеки, молитви та хвилини мовчання, після чого організатори показали відеоролики про історію Революції гідності. Потім представили коротку сценку, яка відображала тогочасні події на Майдані.

На завершення учасники вечора запалили лампадки та заспівали «Вічну пам'ять».

У Бартошицях вшанували пам'ять героїв Небесної сотні

Фото з архіву школи

У Початковій школі з українською мовою навчання ім. Лесі України у Бартошицях вся шкільна громада вшанувала пам'ять Небесної сотні. 21 лютого діти вже вп'яте під опікою вчителів презентували зворушливу художню програму, присвячену жертвам трагедії на київському Майдані.

Шкільний хор «Лісова пісня» майстерно виконав «Реквієм» — «Як ви умирили, Вам дзвони не грали». Слова пісні і сьогодні дуже актуальні, а її мелодія зворушила присутніх.

Атмосферу київського Майдану влучно передав презентований учнями сценарій авторства вчительки української мови Наталії Шелест. Молоді артисти сподіваються, що Україна буде вільною і демократичною державою, і жертви Небесної сотні не були даремними.

Слід згадати, що найстарші учні нашої школи були свідками подій лютого 2014 року, і з тривогою стежили за вістями з України в Інтернеті. Хоча дітям було тоді 10-11 років, у їхній пам'яті збереглися образи Революції гідності: вогонь, постріли з вогнепальної зброї, смерть. Тому ці трагічні події та розповідь про них історика Ореста Ортинського були для них особливо близькі. Наймолодші учні спостерігали за художньою програмою з увагою і цікавістю.

Пісню «Свіча» у виконанні солістки Марічки Сич та хвилиною мовчання усі присутні вшанували пам'ять новітніх українських героїв.

Триває слідство у справі вандалізму в українському ресторані у Вроцлаві

Триває слідство у справі вандалізму на вулиці Заторській у Вроцлаві. Саме там знаходиться український ресторан «Львів». Про це повідомляє міський сайт tuwroclaw.com.

У ніч з 21 на 22 лютого невідомі на малювали на вході до ресторану єврейську зірку на шибениці. Під малюнком написали «УПА Fuck UPA». У ресторані працюють громадяни України та Білорусі. Вона побачили написи, прийшовши зранку на роботу, і викликали поліцію. Наразі правоохоронці шукають злочинців.

Опрацював на основі повідомлень
Павло ЛОЗА

Більше новин шукайте на сайті:
nasze-slowo.pl

ПОЛЬЩА-УКРАЇНА

Роковини Майдану в Кошаліні. Задля пам'яті

До п'ятих роковин дня героїв Небесної сотні українці в Щеціні, Старгарді та Кошаліні мали можливість зустрітися з комбатантами та добровольцями батальйонів «Айдар» і «Донбас»: з лейтенантом Ярославом Керчинським, капітаном II рангу Тимуром Баротовим та добровольцем Артемом Багеном.

Зліва направо:
Ярослав Керчинський,
Тимур Баротов
і Артем Багена.

Фото авторки статті

— До вас приїхали справжні воїни, які пройшли найгарячіший період — 2014, 2015 та 2016 роки — на фронті. Зараз ми вдома, але готові виїжджати на Донбас. Коли після захоплення українських моряків на початку грудня 2018 року було оголошено воєнний стан, мене особисто викликали на польові збори. Ми всі знаходимося в оперативному резерві першої хвилі, що означає — коли буде така потреба, ми підемо на фронт, — сказав Тимур Баротов, представляючи бійців. Він сам служив у Військово-морських силах України в Севастополі. Його побратим Ярослав Керчинський зі Львова брав участь у Помаранчевій революції та Революції гідності, службу починав солдатом, а тепер став уже лейтенантом. Артем Багена — з Луганська, у 2014 році він взяв у руки зброю, аби захистити власну землю, не маючи перед цим жодного зв'язку з військом. Як відзначили гості, вони представляють більшу частину України: схід, захід та південь — Крим. У Кошаліні бійці розповіли про те, як розгорталися події на київському Майдані, про війну на сході України, нинішню ситуацію в країні, а також паралелі «гібридних» воєн більшовицької та сучасної Росії.

Під час зустрічі присутнім показали фільм «Крути», який Тимур Баротов зняв 11 років тому (якраз 29 січня відзначалася 101 річниця бою під Крутами). У 2010 році за цей фільм Росія внесла Баротова у «чорний список» — нібито за «перекручування російської історії». Усе це для того, аби мати змогу посадити його за ґрати, якщо він раптом з'явиться в Росії. Про це автора фільму попередила українська військова розвідка. Фільм «Крути» був першим фільмом про цю подію, знятим у незалежній Україні.

— Попри те, що цьому фільму вже 11 років, він актуальний і надалі, бо в ньому є дуже багато паралелей із сучасною війною. По-перше, у нас один і той самий ворог: тоді — більшовицька Росія, а сьогодні — бандитська Росія. По-друге,

незадовго до того бою українську армію було демобілізовано, фактично розпущено. В Україні у часи незалежності за всіх президентів армію також нищили. По-третє, у 1918 році, коли на Україну наступали більшовицькі війська, діяла більшовицька пропаганда — так само, як зараз працює російська. Але нас не влаштовують перемовини і мир з Росією. Ми налаштовані тільки на перемогу — лише тоді можна буде вести розмови про мир та компенсацію за всі збитки, які Росія нанесла Україні протягом останніх років. Остання паралель — наш заклик про те, щоби покладатися на власні сили та на власну зброю, а не на чужі гарні слова, — сказав Тимур Баротов.

Бійці подякували за підтримку, яку надавали мешканці Західного Помор'я. — Кожен допомагав зупинити росіян, чим міг. Нам усім вдалося це зробити, — підкреслив Тимур Баротов.

На запитання, коли закінчиться війна в Україні, він відповів:

— У 2014 році, приїхавши до Польщі, я мав необережність сказати — через п'ять років. Чому необережність? Бо я все ж таки сподівався на підтримку всього світу, якої ми не мали ані в 2014, ані в 2015, ні в 2016, ані в 2017 роках. Лише в 2018 році Росію вперше визнали агресором. Це дало нам змогу перевести формат Антитерористичної операції в Операцію об'єднаних сил (ООС). Це вже військова операція, але ще не війна. Саме з 2018 року замість просто санкцій, які чомусь затягуються і не є ефективними, замість порожніх слів й затяжних перемовин у мінських форматах почалися конкретні дії, тобто надання Україні зброї, — наголосив Тимур Баротов. Він переконаний, що до України повернуться і Крим, і Донбас.

На завершення присутні вшанували хвилиною мовчання пам'ять усіх загиблих воїнів, завдяки яким сьогодні в Україні люди можуть бути вільними. ■

Анна ВІННИЦЬКА

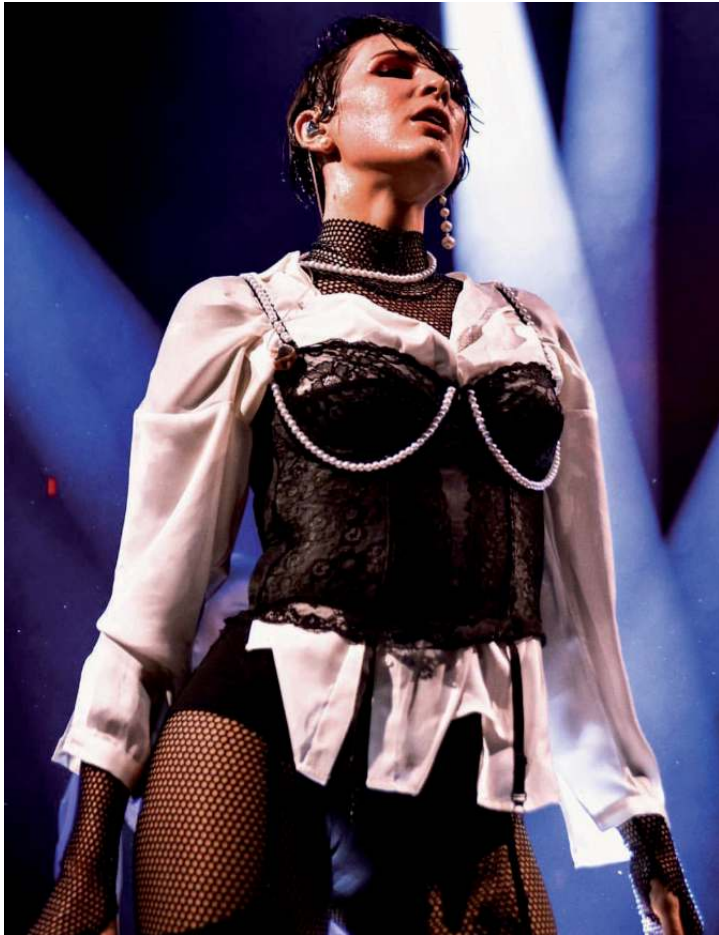
УКРАЇНА

Євробачення – без України

В Україні зі скандалом закінчився національний відбір учасників на пісенний конкурс Євробачення-2019, який проходить цього року в Ізраїлі. Від України до Тель-Авіву не поїде ніхто. Що сталося і як – спробуймо розібратися.

Національний відбір музикантів, які мали би представляти Україну на «Євробаченні-2019», проводила Національна суспільна телерадіокомпанія України (НСТУ) спільно з комерційним каналом СТБ. Участь у фіналі конкурсу взяло шестеро виконавців та виконавиць: дівочий гурт «Freedom Jazz», співачка Maruv, гурти «Brunettes Shoot Blondes», «Yuko», «KAZKA» та дует «Anna-Maria».

Ще до того, як відбувся фінал нацвідбору, довкола учасниць конкурсу – сестер-близнючок Анни та Марії Опанасик з Криму (гурт «Anna-Maria») вибухнув скандал. Співачки відвідали студію журналіста Романа Скрипіна «skrypin.ua», де він під час інтерв'ю поставив їм запитання: «Чий Крим?». На що Анна та Марія не змогли відповісти.

Джерело: Інстаграм Maruv

«Насправді Крим залишився Кримом. Те ж море, ті ж гори, повітря. Мені здається, Україна втратила Крим... Коли їдемо в Крим, то проїжджаємо два кордони. Цим все сказано», — сказала одна з сестер.

Також Скрипін у прямому ефірі заявив про те, що батьки співачок працюють або працювали в органах влади окупованого Криму: батько — суддя у відставці, а мати дотепер працює заступницею голови ради міністрів.

Це обурило українців, які в соціальних мережах закликали дискваліфікувати Анну та Марію.

Однак пізніше виявилось, що не лише «Anna-Maria» має певні зв'язки з Росією. У співачки Maruv були заплановані сольні концерти в Москві та Санкт-Петербурзі, а солістка гурту «Yuko» Юлія Юріна — громадянка Росії.

Зрештою, Maruv перемогла у національному відборі в «Євробаченні». Після виграшу Ганна Корсун (справжнє ім'я Maruv) на своїй сторінці у Facebook написала, що готова відмовитися від виступів у Росії і віддати права на пісню, з якою виступатиме, Національній суспільній телерадіокомпанії. Права на пісню Ганни початково мала російська компанія «Warner Music».

Однак 25 лютого стало відомо, що переможниця нацвідбору не поїде в Тель-Авів від України, оскільки співачка й Суспільний мовник не дійшли згоди і не підписали договір, який мав дуже жорсткі умови. За порушення контракту передбачався штраф 2 млн грн, — заявила Maruv.

У НСТУ повідомили, що передача прав на пісню учасників Євробачення є вимогою правил конкурсу. Також у Суспільному мовленні додали, що причина, з якої контракт з Maruv не підписали — те, що вона не змогла відмовитися від гастролей в Росії. За контрактом співачки з російським лейблом «Warner» вона зобов'язана виступати у всіх країнах, де знаходяться представництва лейблу, в тому числі в Росії. Гастроли навіть не вдалося перенести на період 3 місяців після Євробачення.

Коли стало відомо, що Maruv не представлятиме Україну на конкурсі, кілька інших учасників також відмовилися виступати. «Freedom Jazz», які посіли друге місце у національному відборі, заявили:

«Щойно ми отримали дзвінок з НСТУ і хочемо повідомити, що відмовляємось від участі в Євробаченні-2019. Наразі наш Сурідон летить далі. Зараз ми на стадії підписання контракту з європейським промоутером і ведемо перемовини про концертні тури на найближчий час».

Натомість, учасники гурту «Kazka» написали у себе на Facebook-сторінці:

«Ми хочемо і мали б за честь представляти Україну на Євробаченні. Ми вклали в це багання багато сил, енергії, часу. Ми за цим йшли на Нацвідбір. Але нам не потрібна перемога будь-якою ціною. (...) Тому на пропозицію НСТУ у нас є чітка відповідь: ми не поїдемо в 2019 році на Євробачення. (...)»

Зі свого боку в Суспільному мовнику заявили, що пропозицію поїхати на «Євробачення» отримали тільки троє учасників, більше нікому таку можливість не надаватимуть, і Україна відмовляється від участі у міжнародному конкурсі.

Зв'язки між українським та російським шоу-бізнесом — суперечлива тема ще від початку окупації Росією Криму. На думку частини українців, артисти з України, які мають будь-які зв'язки з країною-агресором, не повинні представляти країну на «Євробаченні» або ж зобов'язані розірвати будь-які контакти з Росією, повністю виїти з російського шоу-бізнесу. Так само сформулював свою політику суспільний мовник:

«(...) у виконавця, який представлятиме Україну на міжнародній арені, також є зобов'язання: після підписання договору з публічною компанією «НСТУ» на час конкурсу виконавець стає культурним амбасадором України та доносить не лише власну музику, але також стає виразником думки українського суспільства у світі».

«Національний відбір-2019 виявив та повернув увагу нашого суспільства до системної проблеми музичної індустрії в Україні: зв'язків артистів із шоу-бізнесом на території держави-агресора, які й на 5-му році військового конфлікту все ще залишаються дуже тісними», — зазначили в Суспільному.

Нагадаємо, два роки тому на Євробачення-2017 поїхала українська співачка Джамала з пісню «1944» про депортацію кримських татар. Саме вона тоді принесла перемогу Україні. ■

Галя КОЗАК

ПУЛЬС
УКРАЇНИ

У анексованому Росією Криму затримано та доправлено до райвідділку поліції архієпископа Сімферопольського і Кримського Православної церкви України Климента. Згодом, російські силовики відпустили архієпископа без складання протоколу. За повідомленням громадського активіста Андрія Шекуна у неділю (3 березня) архієпископ Климент мав виїхати до Ростова-на-Дону для зустрічі з українським політв'язнем Павлом Грибом. «Затримали його просто в автобусі на центральному автовокзалі Сімферополя, де він перебував і планував виїхати до полоненого», — повідомив Шекун. Раніше окупанти направили архієпископу припис про «звільнення приміщень» Кафедрального собору святих рівноапостольних Володимира і Ольги у Сімферополі — єдиного храму Православної церкви України у місті. Климент заявляв, що проситиме міжнародну спільноту застосувати персональні санкції проти організаторів знищення Української православної церкви в Криму, якщо окупанти відберуть Кафедральний собор у Сімферополі.

У прокуратурі АР Крим з червня 2014 року розглядають 1506 проваджень щодо окупації півострова, до суду направлено 144 обвинувальних акти, по 21 з них є обвинувальні вирoki. Крім того, близько 358 проваджень розслідують слідчі прокуратури, 85 обвинувальних актів — у судах, винесено 7 вироків. За повідомленням прокурора АР Крим Гюндуза Мамедова, прокуратура АРК встановила понад 19 тис. осіб — співробітників правоохоронних органів, які працювали у держорганах на момент окупації.

Стан українського політв'язня, режисера Олега Сенцова, який перебуває у російській колонії, значно покращився, він набрав вагу, займається спортом та творчістю. Про це повідомила адвокатка Ольга Дінзе, яка відвідала Сенцова в колонії у Лабитнангі 1 березня. За її словами, Сенцов «почувається нормально» та добре харчується. Адвокатка повідомила, що українець має достатньо часу на заняття спортом та творчістю. Разом з тим, сестра політв'язня Наталія Каплан повідомила, що Сенцов надіслав їй листа. «Олег надіслав листа. Багато планів. Продовжує активно працювати навіть в таких пекельних умовах. І він дуже хоче, щоб люди розділяли Олега Сенцова на політв'язня і творчу людину. Зараз вся його увага прикута до творчого процесу», — повідомила Каплан.

ВР почала розглядати у другому читанні закон «Про забезпечення функціонування української мови як державної». Закон закріплює, що єдиною державною (офіційною) мовою в Україні є українська — і вона обов'язкова для органів державної влади і публічних сфер на всій території держави. Публічне приниження чи зневаження української мови буде підставою для притягнення до юридичної відповідальності. За навмисне спотворення української мови в офіційних документах і текстах або створення перешкод та обмежень у застосуванні української мови також каратимуться. Сприяння опануванню державної мови передбачено державну програму. Якщо під час заходу використується інша мова, необхідний переклад. Також запроваджується уповноважений із захисту державної мови. Закон набирає чинності через 2 місяці з дня його опублікування, за винятком низки статей.

За рік кількість українських мігрантів у Росії скоротилася втричі. Зокрема, як свідчить статистика, Україна перестала бути головним постачальником мігрантів в Росію, значно меншим став потік трудової міграції, перестали приїжджати вимушені мігранти зі східної частини України, окупованої Росією. Головна постачальниця мігрантів з 2014 р. Україна скоротила цю цифру втричі: з 47,7 в 2017 р. до 14,8 тис. людей в 2018. Україна опустила на третю сходинку в даних Росстату: попереду неї тепер Таджикистан і Казахстан — головні потоки трудової міграції йдуть в Росію звідти. Українці, як відзначають самі росіяни, стали віддавати перевагу для заробітків не Росії, а Польщі і іншим західним країнам. Всього з України до Росії минулого року прибуло 137 776 осіб, виїхало з Росії — 122 954. Відповідно, у 2017 р. прибуло 150 182 українці, виїхало — 102 491. За даними Мінсоцполітики, понад три мільйони українських громадян постійно працюють за кордоном. Ще дев'ять мільйонів щороку виїжджає на сезонні роботи в сусідні країни. В Національному банку України очікують, що у 2019 р. значно знизиться інтенсивність трудової міграції з України до Польщі.

За pravda.com.ua підготувала аВ

До історії навчання української мови на Підляшші

25 років на Північному Підляшші продовжується вивчення української мови в садках і школах Більська-Підляського, Черемхи й Білостока. Перший пункт у регіоні виник у 1994 році в початковій школі № 4 у Більську-Підляському як результат активності українських діячів із Союзу українців Підляшшя та зацікавлення батьків. Проте початки українського шкільництва на цій території сягають набагато глибше – ще 1917 року.

Історія українського шкільництва на території, що розташована між річками Нарва та Буг, — усе ще недостатньо вивчене дослідниками питання. У загальній свідомості переважає переконання, що на цій окраїнній землі, заселеній українським населенням, до 1990-х не існувало ні українських шкіл, ні пунктів навчання української мови. Джерельні матеріали, які стосуються українського шкільництва на Північному Підляшші, свідчать, однак, що перші українські школи виникли на цій території вже в часи Української Народної Республіки.

Початки українського шкільництва на Підляшші

Історія української мови в межиріччя Нарви та Бугу невідривно пов'язана з політичною історією цього периферійного клаптика української етнічної території. Хоча рішенням Берестейського миру значна його частина мала опинитися поза межами УНР, у травні 1918 року Рада міністрів у Києві прийняла етнографічний принцип визначення кордонів, та в межі української держави мали бути включені Берестейський, Більський, Кобринський та Пружанський повіти Гродненської губернії.

Відомо, що вже в 1917 році на північ від річки Буг почалося творення українського шкільництва. Цю тему досліджував д-р габ. Роман Висоцький, який на основі джерельних матеріалів визначив, що українські школи в часи УНР виникли в містечках Милейчиці, Мельник та Дорогичин. Тодішня преса повідомляла й про кілька інших українських навчальних закладів у межах Більського повіту.

Найбільше матеріалів збереглося про школу в Милейчицях у тодішньому Берестейському повіті. Відомо, що вже в грудні 1917 року діяла в містечку двокласна українська школа, в якій працювало двоє вчителів, зокрема уродженець близьких Рогачів. Вона проіснувала до 1919 року, коли на Підляшшя ввійшли польські війська, які, ліквідуючи українські школи, відкривали свої.

Як підкреслює Р. Висоцький, тема цікава, але кропітка, оскільки треба було б провести велику роботу в архівах, крім кількох польських, також у Львові, Києві, Бересті, Гродні, Мінську, може, й Москві, а також попрацювати в бібліотеках. Можливо, вдалося б показати в новому світлі не лише історію українського шкільництва на Підляшші, але й процеси творення нації на цій території.

Про те, що архіви приховують ще багато цікавого, свідчить хоча б виявлена нещодавно «Заява делегатів Більського повіту Гродненської губернії до Канцелярії Директорії УНР про приєднання повіту до УНР» від 27 січня 1919 року. Отже, виходить, що підляшани на початку ХХ ст. не до кінця були етнографічною масою без національної свідомості.

▲ Заняття в українському класі в Комплексі шкіл імені Адама Міцкевича в Більську (зараз це початкова школа), 2013 р. Фото авторки статті

Міжвоєнні роки

У міжвоєнних роках українське населення Підляшшя не мало можливості вчити в школах рідну мову, оскільки це було заборонено польським законодавством. Як підкреслюють підляські старожили, місцеве населення, взагалі, було малоосвічене через дискримінаційну політику держави: «Невельмі наших люди допускали до школи, хотіли, щоб ми темні біли. Скуончив штири кляси, або штири літа в першій клясі проседів, і всьо».

У міжвоєнний період деякі форми навчання української мови (суботні школи, українознавчі курси, доповіді) вели колишні солдати Армії УНР, які на початку 1920-х поселилися, зокрема, в Біловезі, Гайнівці та Білостоці. Відомо, що в 1933 році в Гайнівці вони відкрили садок для українських дітей. У пресі з'являлася також інформація про українську школу. Проте установи петлюрівців були розраховані для навчання дітей українських емігрантів.

Україномовні підляшани — до білоруських шкіл!

Унаслідок агресії Радянського Союзу проти Польщі у вересні 1939 року Підляшшя було приєднане до Білоруської РСР. Це спричинило заходи щодо введення білоруської мови до місцевих шкіл. Проте «рідна» білоруська мова в широкому масштабі з'явилася в межиріччя Нарви та Бугу лише після війни як елемент ширшої політики, пов'язаної з будівництвом на українськомовній території «білоруської національної меншини». Варто тут процитувати підляського соціолога проф. Володимира Павлючука, який писав: «Велику роль у консолідації білоруської етнічної групи на Білосточчині відігравало білоруське шкільництво. Уже в 1949 році на всій території, де мешкало православне на-

селення Білосточчини, була створена мережа шкіл «з білоруською мовою навчання». У гмінах, у яких населення користувалося білоруськими говірками, але було католицького віросповідання, таких шкіл не організували. Спочатку в планах міністерства були фактично школи з білоруською мовою навчання (...). Ідея виявилася нереальною, головним чином через те, що не були приготовані педагогічні кадри, а також через опір середовища, яке хвилювалося за подальшу долю молоді, що навчалася в тих школах. Отже, це закінчилося тим, що залишилася назва „школи з білоруською мовою викладання”, білоруська мова була в них присутня лише як один з предметів. Відкрилися також два ліцеї з білоруською мовою навчання, а у Варшавському університеті почала працювати кафедра білоруської філології, де вчилися студенти білоруської філології. Таким чином було сформовано велику кількість педагогічних кадрів, пов'язаних з білоруським шкільництвом, які брали участь у його захисті та пропагуванні білоруської ідеї на цій території».

Про спосіб творення шкіл із білоруською мовою як додатковим предметом пише також Юрій Гаврилюк у книжці «Краје ruskie — Bielsk, Mielnik, Drohiczyn». Автор показує механізми впровадження незнайомої «рідної» мови до підляських шкіл. Як підкреслює історик, ситуація примусу нерідко викликала опір директорів шкіл, батьків і самих учнів, які не хотіли білоруської, підкреслюючи, що це чужа мова. Протести з'являлися в багатьох місцевостях, між іншими в Більську-Підляському, Милейчицях, Поличній, Вільці-Терехівській. Бувало, що місцеве населення домогалося введення вивчання української мови (такі спроби були, наприклад, у Доброводі та Вільці-Терехівській), проте безрезультатно.

У Кліщелях все-таки вчили рідну мову

Єдиною місцевістю, у якій вдалося створити українські організаційні структури та ввести у школі навчання української мови як рідної, були Кліщелі. Саме в цьому містечку в 1957 році виник гурток Українського суспільно-культурного товариства (УСКТ), а в 1966-му — кліщелівські діти почали вчитися української мови. Учителем став Олександр Смоліковський (1947–2009), випускник Педагогічного ліцею № 2 в Бартошицях. У 2007 році він згадував: «Уже після матури приїхала до нас редакторка „Нашого слова” і шукала кандидатів до навчання української мови в пункті в Кліщелях. Виявилось, що там існував гурток УСКТ, діяв український театр, і активісти цього кола, Андрій Німий і Євген Коначович, зібрали підписи батьків та отримали згоду на вивчення української мови в початковій школі в Кліщелях. Очевидно, не без труднощів, але ціль досягнули».

У Кліщелях українську мову як рідну в трьох групах вчили близько 20-ти дітей. Проте навчання, яке відбувалося в складних умовах, тривало неповні два роки.

«Обставини були трохи інші, ніж сьогодні, бо не було жодної допомоги, — продовжував О. Смоліковський. — Проте учні, які приходили, робили великі поступки й під кінець року, принаймні ті з п'ятого-шостого класу, вже вільно читали по-українськи. Наступного року ми продовжували науку, але не тривало то довго, тільки до весни. Навесні я отримав білет до війська, отже у квітні закінчилася наука української мови в цій початковій школі. Після війська мені вже не дозволили повернутися до Кліщелів, отже ця справа завергла».

Рідна мова — знову в підляських школах

Сприятливі умови для відновлення навчання української мови як рідної на Підляшші з'явилися тільки в 1990-х роках. За чверть століття активності українського середовища в регіоні вдалося організувати вісім пунктів на рівні садків та початкових шкіл, які діють у Більську-Підляському, Черемхи й Білостоці. У 2018/2019 навчальному році української мови вчиться в них 414 дітей і молодих людей. Це мало, якщо візьмемо до уваги потенціал українськомовного населення регіону. Однак це багато, коли подивитися на історію підляських українців, яких тут не мало бути. Багато чого втрачено, тому важко мріяти про відновлення навчання української мови в полонізованих уже містечках: Мельнику, Дорогичині, Милейчицях чи Кліщелях. Окрім Черемхи, не вдалося, та навряд чи вдасться, організувати вивчання рідної мови в підляських селах. У сільських школах українськомовні діти надалі вивчають як рідну білоруську мову; крім того, населені пункти помітно обезлюднюються. Тому майбутній розвиток пунктів навчання української мови слід пов'язувати з міськими осередками — Більськом-Підляським і Білостоком, у яких формується сучасне підляське українство. ■

Людмила ЛАБОВИЧ

ПОГЛЯДИ

Журналісти, що розповсюджують різні роди фейкових повідомлень. Рисунок ще із 1894 року. Вікіпедія.

Польська Вікіпедія проти українців?

Вікіпедія (вільна енциклопедія) – ресурс, який теоретично мав би бути вільним від упередженості та необ'єктивності. Однак варто почитати польськомовні статті про Україну, аби зрозуміти, що так відбувається не завжди. Створювати та редагувати матеріали на Вікіпедії може кожен – достатньо лише зареєструватися. З одного боку, завдяки цьому Вікіпедія постійно доповнюється та розширюється і є, без сумніву, найбільшою та найдинамічнішою базою знань в Інтернеті. Однак, це суттєво впливає і на якість викладених у ній матеріалів.

У Варшавському університеті в рамках дослідницького проекту «Політика, суспільство і культура в сучасній Україні», який очолюють доктори Казімеж Вуйцицький і Валерій Бутевич, я спробував визначити, як саме і чому на польськомовних сторінках Вікіпедії спотворюють інформацію про Україну та українців. Передусім це стосується статей на історичну тематику – тобто тієї сфери, якою вже не перший рік займаються і польські, й українські науковці, і знайти інформацію на тему конкретних подій для авторів Вікіпедії теоретично не повинно було би бути складно. Однак, як показало це дослідження, навіть уже наявною інформацією можна вміло маніпулювати – замовчуючи окремі факти або подаючи їх у викривленому світлі.

Сама польськомовна версія Вікіпедії містить понад 1 мільйон 300 тисяч статей. У своєму дослідженні я спирався на тезу, що завдяки своїй популярності цей ресурс має значний вплив на формування знань великої частини суспільства – це одночасно і перевага, і недолік Вікіпедії. Її матеріали можна використовувати як для розширення історичних знань, так і для дублювання міфів, стереотипів і розповсюдження міжнародних упереджень і стереотипів.

У польськомовних статтях Вікіпедії, які стосуються польсько-історичних відносин, багато фактів представлені упереджено та узагальнено на основі дихотомії: поляки – благородні, примирливі; українці – фашисти, «бандити». У статтях, що описують польсько-українські відносини у міжвоєнний період та 1940-ті роки, переважає полоніцентризм – боротьба за Львів представлена як захист від зловмисника, і в одній статті я побачив заяву про те, що терміни «Західна Україна» і «Західна Білорусь» – радянські (на противагу польським «Східним Кресам»).

Найбільш прикметний приклад маніпуляції минулим – категорія «Зло-

чини проти мирного населення під час польсько-українського конфлікту 1939-1947 років». Вона містить лише три сторінки у підкатегорії «Зло-

Miron Sycz	
Syn-banderowca członka UPA mordercy Polaków na Ukrainie	
	
Data i miejsce urodzenia	3 stycznia 1960 Ostre Bardo
Zawód, zajęcie	polityk, nauczyciel
Alma Mater	Wyższa Szkoła Pedagogiczna w Olsztynie
Stanowisko	poseł na Sejm VI i VII kadencji (2007–2015)
Partia	Platforma Obywatelska
Odnaczenia	
	

▲ Як вважають спостерігачі, мережа Інтернет – умовно кажучи, як сокира. Можна нею рубати дрова, щоб погрітися біля каміна, а можна нею і вбити. Наприклад, «політичну смерть» інтернетівські тролі нещодавно хотіли завдати теперішньому віце-маршалкові Вармінсько-Мазурського воєводства (раніше депутату Сейму).

На фото – розміщена у Вікіпедії біографія Мирона Сича.

Автор знімка екрану – Микола Щерб

чини громадянської міліції (Milicji Obywatelskiej – MO), а підкатегорія «Злочини українських націоналістів», натомість має понад 300 (!) сторінок, з яких 133 – «Злочини відділів УПА». Постійно зустрічаються цитати з публікацій сучасних польських істориків, об'єктивність яких залишається сумнівною (наприклад, «Teoria i ludobójcza praktyka ukraińskiego integralnego nacjonalizmu wobec Polaków, Żydów i Rosjan w pierwszej połowie XX wieku» – «Теорія та геноцидна практика українського інтегрального націоналізму щодо поляків, євреїв та росіян у першій половині ХХ ст» – на такий текст послався один із авторів). Щоправда, трапляються і українські джерела, однак, також значною мірою сумнівні. В одній зі статей є посилання на російський (!) портал regnum.ru, в якому український історик Кость Боднарченко розповів про уявне «фінансування ОУН нацистською Німеччиною». Як пише «Газета виборча», Боднарченко вважають тісно пов'язаним з Сергієм Львовичем, керівником адміністрації Віктора Януковича.

До цікавих висновків можна прийти, читаючи статті з описами речей – здавалося б – нейтральних. Стаття «Українці в Польщі» видається непоганою, хоч і короткою – поки ми не перейдемо до розділу «Див. також». Там несподівано можна знайти посилання на сторінки з інформацією на зразок «українського націоналізму», «полонізації» або ж традиційно «Волинської різни». На жаль, навіть у статтях, які теоретично не повинні бути емоційними і мають виконувати тільки інформаційну функцію, є місце для упередженості. Це – своєрідне свідчення того, з чим у авторів тексту асоціюються українці у Польщі, а також – з чим вони повинні, на думку цих авторів, асоціюватися у випадковому читача.

Усі ці проблеми, однак, є лише вершиною айсберга. Якщо переглянути уважніше історію редагування деяких статей, можна помітити ано-

німні спроби безсоромного саботажу, які могли здійснити тільки люди, які керувалися чистою ненавистю або хворим почуттям «чорного гумору». У громадському просторі зазвичай не допускають вандалізму та хуліганства, однак сліди такої поведінки назавжди залишаються в Інтернеті. Саме у Вікіпедії можна прочитати, наприклад, що колишній депутат Сейму, сьогодні – віце-маршалок Вармінсько-Мазурського воєводства Мирон Сич є «сином бандерівця, члена УПА, вбивці поляків в Україні» і що він «славиться ненавистю до польської нації». Колишній депутат Сейму Мирослав Чех, зі свого боку – це «український націоналіст», а Об'єднання українців у Польщі «має сумнівний вплив на побудову правильних польсько-українських відносин і прославляє українських націоналістів, адже в Народному домі висить портрет одного з найбільших військових злочинців II Світової війни, Степана Бандери». Хтось, однак, пішов на крок далі й опублікував на сайті номер телефону та адресу українського історика Богдана Гука, чим самим нахабно порушивши його приватність. Часом інформаційне хуліганство набуває форми дивного і незрозумілого жарту – хтось кілька разів намагався замінити всю статтю про Віктора Юшенка на слова «Перепрошуємо за помилку – такої людини не існує». Це, звісно, найменш грубі з провокацій – на щастя, у мене не було можливості побачити інші, вилучені з історії редагування. Можна тільки уявити, які епітети там використовувалися.

Коли я переглядав інші статті у Вікіпедії, мені було водночас і смішно, і сумно. Мені дуже шкода людей, які присвячують свій час на спроби зіпсувати чужий імідж в Інтернеті, особливо у Вікіпедії – ресурсі, який теоретично мав би бути об'єктивним. Мені також шкода людей, які стали жертвами «інформаційного хуліганства», які витратили свій час і сили на те, щоб очистити сторінки Вікіпедії від провокаційних дописів. Цю ситуацію можна порівняти з написанням вульгаризмів на стіні чийогось дому – навіть якщо ці слова пізніше зафарбують, будь-хто зможе стерти фарбу і перевірити, що там раніше було написано.

Незважаючи на те, що в масштабах усієї Вікіпедії практика таких «тролів» – як крапля в морі, ця поведінка лякає. Вона свідчить про те, що неприязнь й іноді навіть ненависть до іншої людини глибоко вкорінена у польському суспільстві. У ширшій перспективі велика частина описаних мною статей виглядала як написані із наперед визначеною тезою та метою. У цих текстах немає посилань на українські джерела, які могли б надати альтернативну думку й додати статтям об'єктивності. Читачеві пропонують спотворену версію історії, яка у довгій перспективі може призвести до неправильних висновків поляків про Україну, її мешканців та історію, а також про українську меншість у Польщі.

Варто, однак, наголосити на тому, що це стосується передусім статей на історичну тематику. Тексти про останні події в Україні (зокрема, про Майдан та Революцію гідності) написані ретельно – у них домінують плюралізм і об'єктивність. Сподіваюся, що статті, які в майбутньому описуватимуть динамічний розвиток незалежної України, будуть створені такою ж мовою – вільною від упереджень і ненависті. ■

Микола ЩЕРБА

Роман Телех:

«У Канаді статус українця вищий від поляка»

Під час Х З'їду Об'єднання лемків (ОЛ) ми поспілкувалися з лемком, автором численних книг, українофілом та віднедавна – новообраним головою ланки Об'єднання лемків в Усті-Горлицькому.

Я родом з Варшави, а точніше – з Гродзиска-Мазовецького повіту, а мої батьки походять із Лемківщини, з сіл Лосе і Климківка. До Канади я виїхав на початку червня 1997 року й одразу став членом Об'єднання лемків у Канаді. На той час у Торонто жили вже двоє братів моєї дружини.

Що цікаво – оскільки я приїхав до Канади по візі через Австрію, через 10 місяців подавав документи для отримання посвідки на постійне проживання. І як ти думаєш, хто займався процесом легалізації мого статусу мігранта в Канаді? Робила це Марійка Бандера, внучка Степана Бандери. Це певна характерна річ – оскільки я народився у Польщі, то ніколи не міг мати українського громадянства. А я люблю Україну. Під кінець оформлення мого статусу в рубриці, де зазначається національна мова кандидата, Марійка вписала «українська». За 10 місяців я вже був громадянином Канади. А коли до мене приїхали діти з дружиною, вони також стали громадянами Канади. Я маю подвійне громадянство.

Там я весь час працював, щоправда, нелегально, бо тоді дозволів на роботу нам не видавали. Довгі роки я працював в німецько-канадській фірмі, яка називалася «Grand meet raskers» – там люди просто пакували м'ясо до коробок і відсиляли їх у певні регіони Канади. Громадською діяльністю я займався у лемківських організаціях: 3-4 роки очолював там перший за номером відділ Об'єднання лемків Канади та організовував різні українсько-лемківські події. Ми влаштовували свої «ватри», українські лемківські культурні фестивалі. У Канаді українці, які займаються танцями і грою на бандурі, за майстерністю посідають друге місце на світі. (...) Цього мені бракуватиме.

Канадці дуже добре ставляться до українців. Там статус українця вищий від поляка.

До мого переїзду, я не був членом Об'єднання лемків у Польщі, але належав до управління ланки Українського суспільно-культурного товариства у Варшаві разом з Анею Хранюк та Юрієм Рейтом. Десь два

Роман Телех у музеї.

(с) Олексій Плиско
(с) Центр української культури на Мистецтва

з половиною роки тому я переїхав до Польщі, то купив квартиру в місцевості Жерардів.

Чому я повернувся сюди? Через низку чинників. По-перше, ми розійшлися з дружиною. Були свої причини, я подав заяву на розлучення, не буду розповідати деталей. По-друге, мої діти вже цілком дорослі, мають своїх дітей, я двічі став дідусям. А по-третє, я мав до кого сюди повертатися: тут у мене мама, сестра, яка живе недалеко від Зеленої Гори, та й брат у Варшаві. І ми тримаємося разом.

Я і надалі мешкаю під Варшавою. Але буду перебиратися до Устя-Горлицького, де мене обрали головою місцевого гуртка Об'єднання лемків. Я мав зустріч із вуйтом і ми обговорювали надання нам території під лемківську корчму. Намагаюся робити конкретні речі.

Більшу частину свого життя я проводив відпустки між Україною та Польщею. Мені завжди казали: «Рома, ти не українець, ти лемко». Чи то лемки, чи українці, наше коріння – з Київської Русі. Я однаково люблю й Україну, і Лемківщину, але, мабуть, Україну більше.

Я не тужу за Канадою. Люблю писати, це моя пристрасть. Я пишу коротенькі оповідання, тому мою книгу «Галерея» можна почати читати у будь-якому місці – неважливо, з середини чи з кінця. З досвіду написання власної книжки я зрозумів, що, окрім таланту, треба мати уяву. У мене дуже багато книжок, хіба що Богдан Гук має більше. ■

Записала
Катерина СЕМЧУК

Не лем г поли

Курты мысли млодого мрійника о лемківскім штукарстві... З чого жили наші дідове і што мы годны з того мати?..

Каждый человек знат, што таке село. Лем не каждый знат, што таке є село в горах. Йой, вера, не каждый знат... Направду, не раз єм ввоз ся поцюнгом без горы, позерал єм на то, як то трудні люде гарують, бы тота худобна камениста земля бодай штоси гродила, бодай кусцьок... А што буде, кед не гродит? Преці, горы фест нестійке середовиско. Альбо сніг задоуго лежыт, альбо дойдж паде так рясні, же ся ани сухого місця не зостане. Быват ай наопак, што сонце шытку траву так выпалит, же не є што ни крілям, ни корові дати. Як втовды чынити? То знають лем горяне...

Хоцкы не земльом, але Лемковина єст барз богата лісыма, каміням, рікыма, скотином... Жадна гінча земля не мала тільо ресурсів, яко наша Лемковина. Власні за то наш гірський куточок богат тыж і на людový промысел.

Смотте-ле, яка же красна лемківска ноша! Юрій Тарнович повідал, што колиси, праві г кождей хыжи, был верстак. През цілу зиму всяка робітна газдиня шыла чудне вбраня, бы юж на весну, на Великден,

выйти зо своим любом челяддьом г люде ай стрітити тот велькый праздник в штонайладнійшій одежыні. Дуже славы зазнали газдині з Команчы. Їх строї куповали не лем лемкы з-під Сянока, Ясла, Рыманова, але заходжали до них зо всходу тыж сусідскы бойкы. Іще давно знаный етнограф Роман Райнфус одмітил, же бойківска молодіж над могутньом Ославом і коло Горішнього Сяну барз купує тоту команчанску ношу, так она ся ім полюбила.

Тыж єм певен, же мало таких люди, што нигда нич не слыхали о лемківскых різбарех. Чого лем вартають вихідци зо сел Вілька ци Балутянка? А якы красны

▲ Лемківскый лейбик (зо скансена гво Львові).

пуделка колиси робили в Шляхтовій? А што юж гадати о каменярах з Бортного і Крампной? Йой... І де teraz такы майстрове? Дай Пан Біг, і гнеска тыж сут, серце мі повідат, же найвеце зас медже нами, лемками. Хібалъ мож быти інаце?

Лемківскы люде ся мало надіяли на поле. Доўгы вікы гірського жытя навчыли їх способы до іншого зарібкованя. Маме і мы што з того переяти. Чей, хтоси зара' думат про себе: «Пошто нам teraz, г 21-м віці тоты промыслы?». Одповім, же злі думат. Преці, сли навет колиси, в тоты трудны меджевоенны часы, до наших сел, за тым нашим добрым лемкови продавати богатчым епропейцьом чудны деревляны скульптуры за немалы піняз? Ба! Та нич не заваджат! Туризм, людový промысел, є тото неоціненна лада з грішмы, же не лем наших предків втримовала на ногах, але, вірю і нас втримат, а пак поможе зберечи нашу культуру, а тыж даст фундамент на гідне жытя. За то – плекайме своє. ■

Максим РАВЛЮК зі Львова,
онук вихідця із села Кінського, коло Сянока

Історія

Волинський міф «100 тисяч» (5)

Продовження з «НС» №№ 6-9

Зустріч істориків відбулася 30 січня 1998 р. у штаб-квартирі Головної комісії досліджень злочинів проти польського народу (ДЗпПН), яка розташовувалась в будівлі Міністерства Юстиції на Уяздовських алеях у Варшаві. Комісію представляли д-р Станіслав Каневський та члени окружних комісій, а кресові середовища — Анджей Жупанський, Шепан Секерка, Ева Семашко і проф. Едмунд Бакуняк. Спочатку результати власних досліджень польських втрат у окремих воєводствах обговорили представники Окружних комісій ДЗпПН. Потім від імені Товариства ушанування жертв злочинів українських націоналістів (УЖЗУН) свої висновки представила Ева Семашко. Після виступів сторін перейшли до обговорення розбіжностей в оцінці польських жертв. (Із попереднього номера «Нашого слова» — ред.)

Креативна бухгалтерія жертв Пані Еви

Про що насправді сперечались учасники цієї зустрічі? Про два питання. Перше — стосувалося кількості польських жертв в Східній Галичині, яка вже раніше глибоко посварила головуючого Товариства УЖЗУН Шепана Секерку (згідно з його даними 127 тис. вбитих) з головною комісією (20-25 тис.). Як би мало було поганого, в ході зустрічі Анджей Жупанський, згідно зрештою з висновками семінару «Польща-Україна: важкі питання», визнав в цьому питанні рацію комісії, чим наразився однаково Секерці, як і Семашко. Пізніше в спогадах напише, що «ця зустріч була для п. Еви Семашко нагодою публічно назвати наші семінари „антипольською акцією»» [А. Жупанський, *Droga do prawdy o wydarzeniach na Wołyniu*, с. 141].

Прикріплення комусь «антипольського» ярлика було як «поцілунок смерті». У кращому випадку це могло закінчитись звинуваченням у «мотикуванні історії»*.

Друге спірне питання було пов'язане з діаметрально протилежним підходом до методології підрахунку польських втрат на «Кресах». Її квінтесенцією був згаданий Жупанським «множник». Невідомо, хто вперше висунув ідею використання цього методу для підрахунку жертв польсько-українського конфлікту, але одне відомо точно. Розвинула його, опанувала до досконалості і «ввела в салони» польської науки Ева Семашко. Технолог харчової промисловості за освітою, документаліст польського мучеництва на «Кресах» з покликання.

Для працівників Головної комісії ДЗпПН, які документували злочини на «Кресах», застосування при підрахунках жертв т.зв. «множника», що визначає показник співвідношення кількості жертв, встановленої при допомозі доказів, до кількості жертв, прийнятої на підставі статистичних оцінок, продемонстроване Евою Семашко, було просто неприйнятним. На думку прокурорів комісії, незаперечним критерієм була кількість осіб, вбитих в окремих місцевостях, подана свідками в протоколах допитів. Необов'язково відомих за прізвищем. Тільки такі дані, після їх перевірки свідченнями інших свідків, могли бути підставою до встановлення кількості жертв.

Для кращого представлення методології, на основі якої був побудований міф 100 тис. жертв «Волинської різани-

ни», я скористаюся даними, опублікованими Евою Семашко у статті *Bilans zbrodni* [«Баланс злочинів»] та в книзі *Ludobójstwo dokonane przez nacjonalistów ukraińskich na ludności polskiej Wołynia 1939-1945*, [«Геноцид українських націоналістів щодо польського населення Волині 1939-1945»], том II, с. 1040-1057, співавтором якої вона є.

ково встановленою кількістю жертв», 140 місцевостях «з невідомою кількістю жертв» та 1787 місцевостей, де, як пише Ева Семашко, «доля поляків взагалі невідома». Загалом на Волині кількість місцевостей, для яких оціночно встановили кількість жертв, за допомогою згаданого «множника» становила 2189.

підпілля і т.п. документів), які підтверджують, що УПА вбивала у більшості з решти 2189 місцевостей, населених поляками — повністю виправданим є ствердження, що також і в кожній з них було вбито певну, визначену кількість людей.

Цю кількість розраховано на основі «множника», що виражає співвід-

Polacy zamordowani przez OUN-UPA i inne zbrojne formacje nacjonalistów ukraińskich w latach 1939–1948 – liczby udokumentowane i szacunki

Województwo	Liczba ustalonych miejscowości, w których mordowano Polaków	Udokumentowana liczba zamordowanych (w zaokrągleniu) (1)	Liczba zamordowanych znanych z nazwiska	Liczba ofiar szacowana ponad liczbę ustaloną (2)	Prawdopodobna liczba zamordowanych Polaków (w zaokrągleniu) (1 + 2)
Wołyńskie	1865	~ 38 600	22 113	21 400 ¹	~ 60 000
Lwowskie	1007	~ 15 400	6397	9395 ²	~ 24 800
Stanisławowskie	422	~ 11 700	3843	6700 ³	~ 18 400
Tarnopolskie	850	~ 23 000	10 143	4585 ⁴	~ 27 600
Razem	4144	~ 88 700	42 496	42 080	~ 130 800

Е. Siemaszko, *Bilans zbrodni* [w:] „Biuletyn IPN” 2010, № 7-8, с. 70-94.

Ця таблиця містить такі колонки:

1. Кількість встановлених населених пунктів, в яких вбивали поляків.

Заданими Еви Семашко, вбивства поляків було здійснено в 1865 місцевостях на Волині та 2279 в Галичині. Так само у своїй книзі *Ludobójstwo...* вона наводить кількість 1721 місцевостей, в яких були вбиті поляки, а крім цього 2189 місцевостей, в яких жили поляки, але немає інформації про їхню долю та жертви. Ця друга група місцевостей буде основою для розрахунку даних, що містяться в колонці 4. «Число жертв, оцінюване понад встановлені числа».

2. Кількість вбитих, прізвища яких відомі.

Це люди, прізвища яких встановлені на підставі розповідей свідків або інших матеріалів (спогади, листи, архівні документи, костельні свідоцтва про смерть). Це єдина, відносно достовірна, кількість жертв, хоч, як показують останні дослідження в Україні, вона не позбавлена помилок і спотворень. Для Волині це — 22 113 осіб, Східної Галичини — 20 383. У книзі *Ludobójstwo...* Ева Семашко називає кількість вбитих на Волині поляків, прізвища яких відомі, трохи нижче — 19 379 осіб.

3. Задокументоване число вбитих.

Це сума чисел «вбитих, прізвища яких відомі» і «вбитих, прізвища яких невідомі», але на думку автора задокументованих на підставі свідчень і інших матеріалів. У випадку Волині: «задокументоване число вбитих» складає — 38 600 осіб (згідно з книжкою *Ludobójstwo...*, 36 750 осіб), в т.ч.: 22 113 (57,29%) «прізвища яких відомі» і 16 487 (42,71%) «прізвища яких невідомі». Для Галичини: «задокументоване число вбитих» — 50 100 осіб, в т.ч. 20 383 (40,68%) «прізвища яких відомі» і 29 717 (59,32%) «прізвища яких невідомі».

4. Кількість жертв, яка за припущеннями більша за встановлені числа.

Містить оціночну кількість поляків, вбитих у 252 місцевостях «з част-

За версією Еви Семашко, кількість поляків, вбитих на Волині у цих 2189 місцевостях «оцінювана понад встановлені числа», становить 21 400 чоловік. А в трьох воєводствах Галичини — 20 680 вбитих. В обох випадках «оцінювана кількість жертв» майже дорівнює «кількості вбитих, прізвища яких відомі». Більш яскраво це показує діаграма, розміщена Евою Семашко в книзі *Ludobójstwo...*, с. 1057.

ношення кількості задокументованих жертв та кількості жертв, прийнятих на підставі статистичних оцінок.

Що таке «множник», невідомо. Це одна з таємниць «міфу», яку так само пильно оберігається і змінюється, як у II Світовій війні шифрувальні коди німецької «Енігми».

Відсутність свідків і документів, що підтверджують факт злочину в цих місцевостях — на думку Еви Семашко —

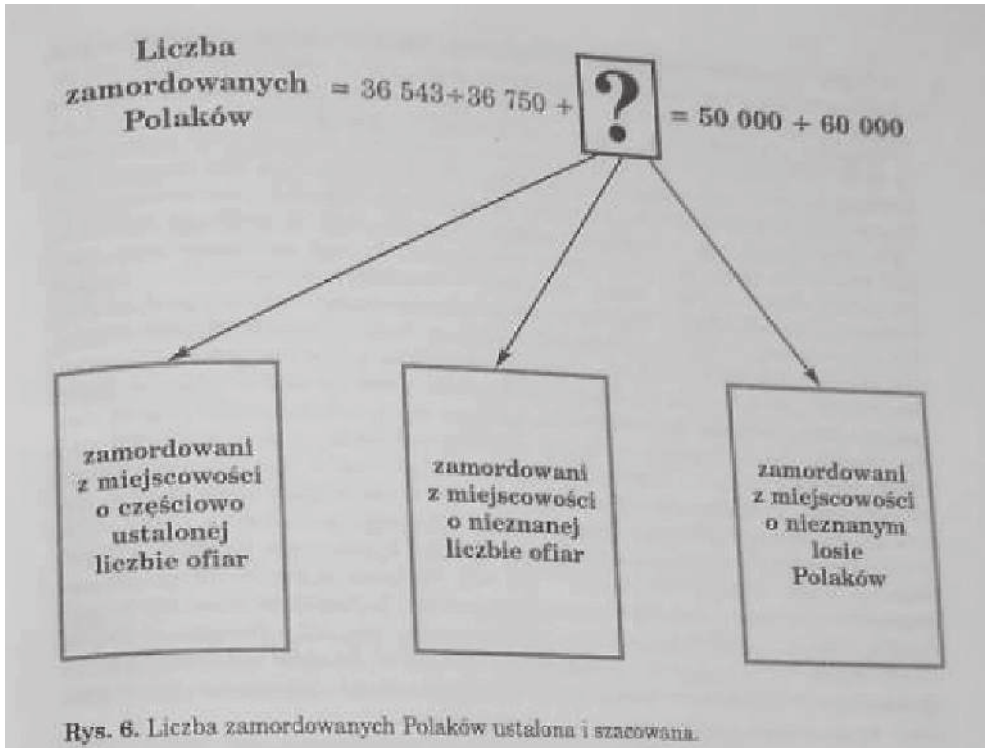

Рис. 6. Liczba zamordowanych Polaków ustalona i szacowana. *Ludobójstwo dokonane przez nacjonalistów ukraińskich na ludności polskiej Wołynia 1939-1945*, том II, с. 1057.

Як це розраховувалось в випадку Волині? Авторка припустила, що, якщо були задокументовані напади УПА на поляків, які жили в 1721 місцевостях, для яких кількість вбитих «прізвища яких відомі» становить 22 113 осіб (в середньому 12 жертв на одну місцевість), а «задокументована кількість вбитих» — 38 600 жертв (в середньому 22), то приймаючи, як очевидний факт, що українці, керуючись злочинною ідеологією інтегрального націоналізму, мали намір знищити всіх поляків — незважаючи на відсутність будь-яких даних (розповідей свідків, повідомлень

лише підтверджує прийнятий критерій підрахунку жертв. На її думку, випадки вбивства всіх мешканців польських сіл на Волині, особливо колоній, не були поодинокими. Це правда. Але чи було їх загалом аж 21 400?

[Увага Автора: Кількість 1721 місцевостей, для яких, згідно Е. Семашко, відомі дані про вбитих поляків на Волині, додана до 2189 місцевостей = 3910. За даними перепису 1931 року у Волинському воєводстві було 2743 місцевості].

* фальсифікування історії, що отримало свою назву від прізвища історика Гжегожа Мотики від його недоброзичливців — ред.

Історичний календар

березень

4 березня 1815 року в селі Явірник-Руський біля Перемишля народився Михайло Вербицький (1815–1870), священник Української греко-католицької церкви, композитор та хоровий диригент, автор мелодії державного гімну «Ще не вмерла Україна».

З десяти років, після смерті батька, він виховувався у перемиського єпископа Івана Снігурського, який доводився хлопцеві далеким родичем.

У Перемишлі Михайло закінчив гімназію та музичну школу при греко-католицькому храмі. У той же час співав у кафедральному хорі. «Школа у Перемишлі стала консерваторією в мініатюрі, а хор дорівнював добрій опері, — так опише ті роки у спогадах Михайло Вербицький, — виявилося, що існує в Європі, крім трьох відмінних за характером категорій музики: німецької, французької, італійської, також четверта — українська». Він відчував покликання, тому закінчив духовну семінарію у Львові. 1850 року його висвятили на священника. 1856 року він став парохом у селі Млини на Яворівщині, де й прослужив чотирнадцять років. 10 березня 1865 року в Перемишлі під час першого на Західній Україні шевченківського концерту відбулося перше публічне виконання майбутнього гімну України «Ще не вмерла Україна» на слова Павла Чубинського та музику Михайла Вербицького.

12 березня 2003 року в Мюнхені (Німеччина) померла Ярослава Стецько (дівоче — Ганна Музика, нар. 1920 року), дружина Ярослава Стецька, співорганізаторка Червоного Хреста УПА, жіночої мережі ОУН, Антибільшовицького блоку народів, голова ОУН(б) у 1991–2001 роках.

«Жіноцтво відіграло велику роль у створенні УПА та в часи боїв УПА, а дуже часто жінки брали участь в боях», — згадувала Ярослава Стецько.

1943 року Ярослава Стецько потрапила в ув'язнення до німців у Львові. Після звільнення виїхала за кордон,

мешкала в Мюнхені. Взяла участь у звільненні з лікарні в чеському місті Штайнгофф головного ідеолога ОУН Ярослава Стецька (1945), якого вперше побачила й у якого закохалася у Відні роком раніше. В 1946-му вони одружилися і прожили разом чотири десятиліття.

Ярослава Стецько була обрана до Верховної Ради України. «Її українська мова, яка вперто видавала в ній діаспорянку, в кулуарах парламенту звучала завжди природно. Вона не прогулювала парламентських засідань. І ніколи не засинала і не нудьгувала під час них, як інші „літні“ депутати — символи різних епох і фракцій», — розповідала парламентська журналістка Лана Самохвалова.

18 березня 1896 року в Києві народилася Надія Суровцова (1896–1985), журналістка, перекладачка, історикиня, громадська діячка, яка працювала в уряді УНР, Української Держави Павла Скоропадського та радянському уряді, була жертвою сталінських репресій.

Під час Української революції 1917–1921 років Надія Суровцова працювала в департаменті іноземних зв'язків, була особисто знайома з Михайлом Грушевським та Володимиром Винниченком. У грудні 1918 року в складі української дипломатичної місії виїхала до Австрії. Перебуваючи в еміграції, закінчила філософський факультет Віденського університету, захистила дисертацію «Богдан Хмельницький та ідея української державності» й здобула науко-

вий ступінь доктора філософії. Брала активну участь у роботі Міжнародної жіночої Ліги миру і свободи, конгресів у Відні, Дрездені, Гаазі, Амстердамі, Парижі, Вашингтоні.

20 березня 1918 року, відповідно до постанови Ради народних міністрів УНР, розпочалося формування Окремого корпусу кордонної охорони. Це було військове з'єднання УНР, особовий склад якого мав військові чини. Корпус був відповідальний за охорону кордонів («шляхом виставлення спеціальних постів»), контроль за переміщенням осіб, затримання дезертирів і навіть мав функції карантинної служби.

20 березня 1918 року Рада народних міністрів призначила отаманом корпусу полковника Володимира Желіховського, а 23 березня було затверджено статут. Корпус мав налічувати не більше 16 бригад кордонної охорони і підпорядковуватися міністерству фінансів. Згодом запланували формування 9 бригад кордонної охорони та однієї навчальної. Однак через нестачу кадрів та постійні реформування процес рухався вкрай повільно. Тим не менш, бригади діяли і з квітня-травня 1918-го несли службу на українських кордонах. Корпус був розформований разом із іншими підрозділами Армії УНР у 1921 році. Окремий корпус кордонної охорони вважається попередником Державної прикордонної служби України.

Підготувала
Олена ГУМЕНЮК

Волинський міф «100 тисяч» (5)

Продовження з 9 сторінки

5. Імовірне число вбитих поляків.

Це сума «задокументованого числа вбитих» і «числа жертв оцінюваного понад встановлені числа», що дає загальну кількість всіх жертв. За версією Еви Семашко загальна кількість поляків, вбитих на «Кресах», становить **130 800** осіб, в т.ч. Волинь — **60 000** осіб і Східна Галичина — **70 800** осіб.

Підсумовуючи:

- Від **19 379** до **22 113** осіб — це загальна кількість поляків, вбитих на Волині у 1939-1945 роках, прізвища яких відомі, в залежності від публікації Еви Семашко.
- 36 750** до **38 600** осіб — це задокументована загальна кількість поляків, вбитих на Волині у 1939-1945 роках, в т.ч. прізвища яких відомі і невідомі. Через відсутність доступу до джерел, на основі яких вона була опрацьована, її вважають ймовірною.
- 61 400** до **77 887** — стільки не вистає до 100 тис. вбитих на Волині.

30 січня 1998 р. можна вважати історичною датою. Для Товариства УЖЗУН та Еви Семашко — це був сигнал, що не всі, хто має інформацію про кількість польських втрат на Волині і в Галичині (в цьому випадку розлогішу і більш ретельну), незважаючи на те, що вони поляки, будуть схильні прийняти їх методи креативної бухгалтерії жертв, як обов'язкові. Тому мають на вибір два варіанти: прийняти критерії Головної комісії дослідження злочинів проти польського народу і результати їх досліджень або їх відкинути.

Перше — означало б згоду на кількратне зменшення кількості польських

жертв на «Кресах», а в результаті позбавлення найважливішого аргументу — про винятковість «українського геноциду».

Друге — змушувало сягнути по аргументи, які б дозволили не стільки ефективно поставити під сумнів висновки окремих Окружних комісій дослідження злочинів проти польського народу щодо кількості польських жертв, а їх ані Семашко, ані Секерка не мали, як передовсім повністю «нейтралізувати» комісію, як інституцію — єдину, яка могла підважити достовірність тверджень Товариства увіковічення жертв злочинів українських націоналістів та Еви Семашко. Тобто, іншими словами, «заткнути» головну комісію так, щоб інформація, яку вона мала, вже ніколи не загрожувала «міфу».

Від наради 30 січня 1998 р. інституція, яка впродовж понад тридцяти років систематично, професійно і за державні кошти, які походили з наших податків, займалась документуванням злочинів проти польського населення на Волині і в Східній Галичині, вже більше ніколи не оприлюднила результатів своїх досліджень. Чи тому, що оприлюднення даних, зібраних на основі свідчень сотень свідків, складених перед прокурорами комісії, записаних на тисячах сторінок протоколів допитів, кількох раз менших і радикально ревізійних загальну яву про кількість польських жертв від рук українців — могло б бути загрозливим не так для Товариства УЖЗУН та п. Еви Семашко, як для Інституту національної пам'яті?

Ліквідаційна комісія

Рішенням Сейму від 18 грудня 1998 року, тобто через рік після згаданої наради за участі Анджея Жупанського,

Щепана Секерка та Еви Семашко, Головна комісія дослідження злочинів проти польського народу та всі підпорядковані їй окружні комісії були розпущені та перетворені в слідчий відділ Інституту національної пам'яті під назвою Комісія розслідування злочинів проти польського народу (КРЗпПН). Протягом двох років комісія діяла умовно, очікуючи, поки Сейм вибере першого директора комісії розслідування, що з політичних міркувань затягнулось до 7 серпня 2000 р. На цей час всі розслідування, які проводила комісія, як згадує д-р Ришард Котарба, були призупинені, а більшість працівників залишили свої посади або були звільнені:

«У кожній з комісій залишилося по кілька осіб, які не робили нічого, оскільки не мали юридичних повноважень проводити будь-які розслідування. У Кракові з нашого початкового колективу залишилося лише кілька людей. Жодних розслідувань у справі українських злочинів на „Кресах“ вже потім не проводилося».

Після того, як Сейм обрав Вітольда Кулешу директором КРЗпПН, було створено Ліквідаційну комісію Головної комісії та Окружних комісій ДЗпПН. Нею керував Антоній Галінський, колишній директор Окружної комісії в Лодзі, людина Кулеші. **Це вони вирішили забрати в Окружній комісії ДЗпПН в Кракові розслідування злочинів українських націоналістів на території колишнього Тернопільського воєводства і передати їх у... Вроцлав!**

На думку д-ра Котарби, рішення прийнято з особистих причин. Однак, враховуючи факт, що Окружна комісія ДЗпПН у Вроцлаві була вже раніше обтяжена численними розслідуваннями щодо злочинів, скоєних на території Львівського воєводства, це рішення здається щонайменше ірраціональним.

«Коли головою ІНП став Януш Куртика, він спробував повернути до Кракова розслідування щодо Тернопільського воєводства. Але після його трагічної смерті в смоленській катастрофі цей проект був остаточно закинутий».

[Розмова неавторизована з колишнім директором Окружної комісії дослідження злочинів проти польського народу в Кракові д-ром Ришардом Котарбою].

Д-р Ришард Котарба вчасно зрозумів, що рахування жертв польсько-українського конфлікту — це як хода по мінному полю. Після розпуску ГКДЗпПН залишився в Інституті національної пам'яті і зайнявся дослідженням німецьких і сталінських злочинів. Він є автором багатьох цінних публікацій, між іншим, знаменитої книги про німецький концтабір в Плашові (1942-1945), увічнений Стівеном Спілбергом у фільмі «Список Шіндлера» і співавтором книжки *Literaci a sprawa katyńska — 1945*. [«Літератори і катинська справа — 1945»]. Обидві книги видав Краківський відділ ІНП.

Отже, чи ліквідація досвідченого колективу, відібрання і передача розслідувань разом із зібраними матеріалами до Вроцлава — лігва Товариства увіковічення жертв злочинів українських націоналістів, було жестом доброї волі з боку нового керівництва ІНП, яке повинно було гарантувати, що ані д-р Ришард Котарба, ані ніхто інший, вже не поставить під сумнів їх висновків щодо кількості вбитих поляків на «Кресах»? ■

д-р Євген МІСИЛО

Переклад: Володимир Могилук,
Галина Сварник
Стаття була надрукована на сайті
www.emisilo.pl

Передрук — за згодою автора.

РЕЦЕНЗІЇ

«POLACY UKRAINCZY. MITY, PLOTKI I FAKE NEWS'Y» («ПОЛЯКИ УКРАЇНЦІ. МІФИ, ПЛІТКИ ТА ФЕЙК-НЬЮЗИ») ВИДАВНИЦТВО: RETIT SK NA ZAMOWLENIA TOWARISTWA HOMO FABER, LUBLIN 2018, 78 С.

Правда чи брехня?

Чому українці забирають в поляків роботу? Чому в Україні розмовляють російською? Як українці можуть вважати Степана Бандеру героєм? Чи УПА діяли лише на Волині? Чи справді українці були нацистськими колаборантами та досі лишаються антипольськими націоналістами? І чи правда, що в Польщі вже понад мільйон українських біженців?

Мабуть, я не помилюся, якщо скажу, що кожен українець, якому доводилося жити в Польщі, зустрічався з подібними запитаннями. Для багатьох вони неприємні, часто некомфортні, а інколи можуть стати причиною ворожості, конфліктів та агресії.

Такі ж гострі питання, стереотипи чи міфи стосуються й іншої сторони. *Поляки ставляться до українців як до гірших за себе. Мігранти – перші українці в Польщі. Чому поляки такі нетолерантні? Поляки – це пихаті «пани»? Чи правда, що поляки приїжджають в Україну лише, щоб розважатися? І чи може бути Польща прикладом для України?*

Українці та поляки – не унікальні в своїй взаємній критиці та претензіях. У Європі представники націй-сусідів часто мають стереотипи й упередження одне до одного – наприклад, англійці та французи. Ще з XI століття конфлікти між ними забирали багато життів:

тут можна згадати для прикладу Столітню війну (1337-1453) чи Наполеонівські війни (1799-1815). І хоча сьогодні ці країни (Велика Британія та Франція) ефективно співпрацюють, на побутовому рівні французи та англійці люблять уїдливо пожартувати одні про одних, а також досі мають багато стереотипів. «Це кліше „старих ворогів” інколи існує. Наприклад, вони вважають нас забіяками і кращими коханцями, а ми вважаємо їх пияками. А ще вони думають, що ми не хочемо вчити англійську саме тому, що це їхня мова», – зізнався мені знайомий француз, коли я запитала, чи існують узагальнені стереотипи між його нацією та англійцями. Так само відбувається між французами та італійцями, литовцями і поляками. Майже у всіх сусідів, а особливо там, де одні завойовували інших, є міфи одне про одного.

Інколи постійні суперечки та незадоволення між націями нагадують сварки чоловіка та дружини, які нещасливі у шлюбі, а свої розчарування виправдовують вчинками іншої сторони. Але тоді як подружжя у крайньому випадку може розлучитися, сусідні нації нікуди одна від одної не подінуться: в географічному, економічному та політичному плані вони змушені якось знаходити спільну мову. І якщо жарти про їжу чи стиль одягу не є загрозливими, називання людей певної нації різнунами чи вбивцями – це вже небезпечно. Ми не раз писали про мову ненависті, про фізичне насилля, яке вчиняють на національному ґрунті: такі випадки траплялися у Польщі й дуже насторожують.

Вже сам початок книги «Polacy Ukraincy. Mity, plotki i fake news'y» («Поляки Українці. Міфи, плітки та фейк-ньюзи») натякає на те, що ця тема – складна, інколи трагічно-комічна, але потребує того, щоби про неї говорити. Автори починають вступну частину з історії, в якій румун підходить до свого сусіда, також румуна, що гострить на подвір'ї ножа:

– А навіщо цей ніж?
– На угорців!
– На угорців?! Чому?!
– Бо вони вбили нашого принца.
– Принца? Та це ж було в XIV столітті.
– Але я про це дізнався вчора.

Історично відносини українського та польського народів мають не одну трагічну сторінку, більше того: досі живі ті,

хто пам'ятає ці події. У контексті цих тем медіа та політики часто поширюють неправду і фейки: інколи – через незнання та неухважність, інколи – свідомо. Скажімо, важко повірити, що у січні 2016 року тодішня прем'єрка Польщі Беата Шидло просто помилилась, заявивши на засіданні Європейського парламенту, що її країна прийняла мільйон біженців з України (переплутавши їх з економічними мігрантами, які працюють та сплачують у Польщі податки). Відвертим фейком про «біженців» послуговувалися й інші політики, серед яких – теперішній прем'єр Матеуш Моравецький (щоправда, в його версії кількість «біженців» зросла до півтора мільйона).

Попри те, що про українців у Польщі функціонує багато негативних міфів, відомий журналіст і співавтор книги Адам Бальцер зазначає, що ставлення поляків до східних сусідів сьогодні набагато краще, ніж на початку 90-х років; водночас, останнім часом воно погіршується: «Відповідно до найновішого дослідження про ставлення до інших народів, яке щороку проводить CBOS (Центр дослідження громадської думки), понад 40% поляків ставиться до українців негативно, 30% – позитивно і решта – нейтрально. Для порівняння: ставлення українців до поляків є значно кращим і не погіршилося за останні кілька років». Він зазначає, що, за даними іншого дослідження (Центру досліджень щодо упереджень, яке проводиться при Варшавському університеті) про мову ненависті в публічному дискурсі, для поляків істотним елементом є історична спадщина та історична пам'ять. Він вважає, що важливу роль в негативному ставленні до українців відіграли також політичні симпатії, адже у польському політичному дискурсі є партії, які наголошують на своїй неприхильній до українців позиції – зокрема, це «Кукіз'15» та «Право і справедливість».

Щоб зрозуміти причину стереотипу чи брехні, потрібно глибше розібратися в кожній із тем, навколо яких ці міфи виникли: знайти історичну причину, сучасні дані чи зрозуміти причинно-наслідковий зв'язок. Саме це й зробило товариство «Homo Faber», яке вже не вперше намагається ініціювати діалог між різними націями, які живуть у Польщі. Голова організації Анна Домбровська проводила у Перемишлі, Мо-

лодичі та Верхраті перформанс «Доказовий матеріал», під час якого зшивала розірвану сорочку (таку саму, як та, що її порвали польські націоналісти під час Пикильської ходи у 2016 році). Крім того, активістка збирала кошти на навчання польської мови для українців, які приїжджають до Польщі.

Учасники «Homo Faber» зібрали основні міфи і запропонували експертам у відповідних сферах проаналізувати їх. 8 тверджень про українців і 7 – про поляків; кожен з них у книзі проаналізований коротко і стисло, але водночас – достатньо інформативно, аби людина, яка не має наміру глибоко вивчати тему, розібралася в ситуації. Авторами книги стали відомі науковці та громадські діячі, серед яких – журналіст Адам Бальцер, експертка в сфері мігрантів та біженців Александра Хшановська, почесний консул в Познані Вітольд Горевський, історик та публіцист Роман Кабачій, історик Маріуш Зайончковський, співзасновник «Homo Faber» та викладач Пйотр Скіпчик, історик та голова Об'єднання українців у Польщі Петро Тима, культурознавчиня та журналістка Катерина Комар-Мацинська, режисер-документаліст Ігор Чайка та інші.

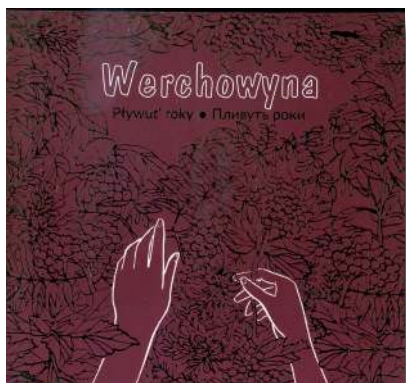
Книжка вдало проілюстрована та дуже зручно укладена: кожен стереотип чи міф займає одну-півтори сторінки польською мовою, поруч – переклад українською. Між цими частинами в збірці розміщені різні творчі й інтеграційні завдання, наприклад, мапа Польщі з запитанням «Що знаєш про Польщу» або карта України «Zaznacz miasta ukraińskie» («Познач українські міста»).

У Варшаві презентація книжки відбулася в середині лютого в Українському домі – тоді публікація зацікавила багатьох людей та викликала широке обговорення.

Можна впевнено сказати, що така збірка буде цікавою для українців, які хочуть краще зрозуміти, як нас можуть сприймати у Польщі. Ця книга може стати подарунком і для друга-поляка чи українця, окрім цього – на мою думку, вона просто «must have» (повинна бути – з англ.) в кожній організації, що працює в Польщі з українцями.

«Homo Faber» почала публікувати книжку в онлайн-версії на своєму сайті (наразі безкоштовно доступний лише перший міф). ■

Христина ЗАНИК

WERCHOWYNA, PŁYWUT' ROKYT/ ПЛИВУТЬ РОКИ, WARSZAWA, 2018.

Роки і надбання гурту «Верховина»

Вони співають народні пісні вже 27 років, за цей час встигли зробити сотні записів: фолк-гурт «Верховина» з Варшави нещодавно видав нову платівку «Пливають роки». Альбом став десятим у дискографії гурту, він містить 14 пісень. Більшість із них – це

записи, здійснені під час польових досліджень та майстер-класів, в яких брали участь члени «Верховини». Репертуар гурту – різноманітний, в основному це ліричні та обрядові пісні, які члени колективу почули за різних нагод, а потім вирішили вивчити і записати.

Альбом починається піснею «Пливають роки». Це – псалом, він розповідає про Івана Хрестителя, до якого прийшов Ісус і попросив про хрещення. Наступна в альбомі – дівоче пісня з Полісся-Волинського «Ой, гукну я», яку співають на Петрівку (піст, який завершується 12 липня на Петра та Павла). Серед творів, пов'язаних з церковним календарем, є також українська коляда «Младенець-первенець днес у діви народився», що розповідає про народження Божого дитя і вбивство немовлят. Наступна пісня – це колядка «Сидить зайчикок», яку учасники записали у селі Черемха на Підляшші. Ще одна записана там пісня, яка увійшла до альбому – «Чиї то воли по гори ходили», що розповідає про нещасливу долю козака, якому довелося обирати між трьома дівчатами.

Наступна мелодія «Ой, летіли журавлі», яку можна почути на диску, була записана під час польових досліджень у селі Любень біля Володави у 90-х роках минулого століття. Пісня розповідає про дилему батька, який після того, як одружився вдруге, вислав своїх дітей на службу до війська.

У альбомі є теж весільні пісні, як-от «Ой, добрая та годинонька настала», яку співають під час передачі приданого з хати молодої до молодого; або ж твір із київського Полісся про смерть козака. Інші твори з території України – чумацька пісня «Біло літо» та лірична мелодія «Соловейчочко» з Полтавини, що розповідає про тугу за рідною хатою. Із цього самого регіону, з села Крячівка, походить жартівлива пісня «Да-й біла жінка мужика»: у ній чоловік, якого біла жінка, за рішенням суду мусив перед нею вибачитися. А вибачався він за допомогою різних подарунків, зокрема – пива та меду. Є на диску «Верховини» також любовна балада «А кед сом ішоу цез тен лес», записана у 2004-2005 роках у лемків на Словаччині.

Любителям фолк-музики платівку варто мати у своїй бібліотеці не лише заради її музичних якостей. Гурт «Верховина» сьогодні рідко дає концерти. Але їх завжди можна почути взимку в головній аудиторії Варшавської політехніки, де в дуже настроєвій атмосфері (з освітлення – лише вогники свічок) звучать українські (а також лемківські) і білоруські колядки.

«Верховина» – це один із найвідоміших і найстаріших фолк-гуртів у Польщі. Його історія почалася із зацікавлення учасників регіоном Бескидів та Низькими Бескидами зокрема, а також культурою лемків; з поїздки студентського кола бескидських екскурсоводів та співів біля вогнища. Поступово група друзів створила вокально-інструментальний ансамбль. Від 2000 року гурт співає лише а капела. Учасники ансамблю протягом 27 років незмінно захоплювалися культурою і традиційними піснями Східних Карпат, України, Білорусі, Росії та польсько-українсько-білоруського пограниччя. ■

Павло ЛОЗА

ВІДКРИЙМО ШЕВЧЕНКА ПО-НОВОМУ

ШЕВЧЕНКО
REVOLUTION

ДУДАРИК
рок-група
солісти

NA NOWO ODKRYJMY SZEWCZENKE

DUDARYK
rock-grupa
solisci

18 marca [poniedziałek]
godzina 19:00

Teatr Polski im. Arnolda Szyfmana
w Warszawie, ul. Karasia 2

Bilety w Kasach Teatru Polskiego
ul. Krakowskie Przedmieście 6
oraz przed koncertem

Patronat Honorowy Ambasador Ukrainy w RP
Andrzej Deszczycia

Partnerzy
Nasz
wybór

Sponsorzy
SAS
CONCIERGE

Patronat medialny
Наше Слово

Organizator
Związek Ukraińców w Polsce

Meest

perekaz24

ДУДАРИК

18

godzina 19:00

Teatr Polski im. Arnolda Szyfmana
w Warszawie, ul. Karasia 2

Bilety w Kasach Teatru Polskiego
ul. Krakowskie Przedmieście 6
oraz przed koncertem

Patronat Honorowy Ambasador Ukrainy w RP
Andrzej Deszczycia

Partnerzy
Nasz
wybór

Sponsorzy
SAS
CONCIERGE

Patronat medialny
Наше Слово

Organizator
Związek Ukraińców w Polsce

Meest

perekaz24

XVII Загальнопольський конкурс малюнків
«Рідні землі дідусів моїми очима»

Роботи можуть бути виконані в різних формах (найкраще формат А3). Будь ласка, не кладіть на малюнки пластилін та гострі елементи, які можуть знищити дитячі твори під час транспортування.

Розглядатися будуть тільки індивідуальні роботи.
На зворотній стороні малюнка треба вказати: • ім'я та прізвище • клас і школи • вік автора • адресу і номер телефону

Професійне журі оцінюватиме роботи виконавців у категоріях:
1) діти дошкільного віку;
2) школярі I-III кл. початкової школи;
3) школярі IV-VI кл. початкової школи;
4) школярі I-III кл. гімназії.

Найкращі твори будуть нагороджені та візьмуть участь у виставці під час XLIV Фестивалю українських дитячих ансамблів — Кошалін-2019.
Ми не повертаємо робіт!

Твори просимо надсилати до 30 травня 2019 року на адресу:
Związek Ukraińców w Polsce, Zarząd Oddziału w Koszalinie
ul. J. Piłsudskiego 6/1, 75-500 Koszalin.
тел.: 94 /342-64-70, 884-994-009
zup_koszalin@wp.pl

Управа відділу ОУП у Кошаліні

Шевченківські дні на Мазурах

Щиро запрошуємо на відзначення 205 роковин Дня народження нашого видатного поета Тараса Шевченка.
На заходах виступатимуть діти з пунктів навчання української мови, а також парафіяльні хори.

Венгожево, 10 березня, 11⁰⁰ — греко-католицька церква пп. Чесного Хреста
Видміни, 24 березня, 10⁰⁰ — греко-католицька церква Свв. Володимира і Ольги
Бані-Мазурські, 31 березня, 10⁰⁰ — греко-католицька церква Св. Миколая Чудотворця

ЗАПРОШУЄМО!

Організатори

	Дата	Місто	Год.	Місце
1	Середа 13.03.	Перемишль	18:00	Народний дім, вул. Kościuszki 5
2.	Четвер 14.03.	Гданськ	18:00	Греко-католицька церква, Zaulek Św. Bartłomieja 1
3	П'ятниця 15.03.	Ельблонг	18:00	Концертний зал музичної школи, вул. Traugutta 91
4	Субота 16.03.	Ліздбарк-Варм.	11:00	Дім культури, вул. J. Słowackiego 4
5	Субота 16.03.	Кентшин	17:00	Початкова школа – вул. Wojska Polskiego 9
6	Неділя 17.03.	Гжицько	12:00	Зал „Білас і синове” вул. Pasaż Portowy 2
7	Неділя 17.03.	Ольштин	17:00	Концертний зал Музичної школи ім. Шопена, вул. Т. Kościuszki 39
8	Понеділок 18.03.	Варшава	19:00	Театр Польський, вул. Karasia 2

Dofinansowano ze środków dotacji Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji.

З великим сумом ми прийняли звістку, що в Пралковицях під Перемишлем 3 березня несподівано помер

† Юрій Кертичак

Дипломований, заслужений вчитель і громадський діяч, український патріот. Пан Юрій народився 10 вересня 1944 року в Вербиці Томашів-Люблінського повіту. Під час акції «Вісла» його родину виселили на Браневщину.

Пан Юрій був випускником бартошицького педагогічного ліцею № 2 з українськими класами, а пізніше — україністики Варшавського університету.

Усе своє доросле і професійне життя Юрій присвятив українським справам на Ольштинщині, вів заняття у пришкільних пунктах рідної мови, працював у гурово- ілавецькому ліцеї, де був керівником ансамблю пісні і танцю «Думка».

Аж до виходу на пенсію він був активним членом громадського життя регіону Вармії і Мазурів.

Пан Юрій відпочивав у батьківському домі в Глембоцьку; останні неповні два місяці провів в Єкуменічному домі в Пралковицях, куди переїхав через фізичну недугу, але планував вже незабаром повернутися до своєї хати.

Юрій був вірним читачем «Нашого слова» та усіх українських видань у Польщі.

У пам'яті педагогічного середовища Юрій залишиться як відданий учитель, бо усім своїм єством він служив розвитку української громади у Польщі.

Вічна Йому пам'ять!

Сім'ї Покійного, що у великій жалобі:
братові Михайлові, членові Головної управи ОУП та близькій і дальній родині
передаємо наші глибокі слова співчуття.

Головна управа Об'єднання українців у Польщі

Наше Слово

Adres: Redakcja „Nasze Slovo”, ul. Kościeliska 7, 03-614 Warszawa,
tel.: prenumerata i reklama – tel./fax 22 677-88-10,
redaktor naczelny – 22 677-88-11, sekretarz redakcji – 22 677-84-46,
redakcja – 22 677-84-45.
E-mail: redakcja@nasze-slowo.pl, prenumerata@nasze-slowo.pl, ogloszenia@nasze-slowo.pl
Internet: www.nasze-slowo.pl
Kolegium Redakcyjne: Khrystyna Zanyk, Piotr Tyma, Igor Szczerba.
Zespół redakcyjny: redaktor naczelny – Khrystyna Zanyk, sekretarz – Igor Szczerba,
zastępca redaktora naczelnego – Paweł Łoza (Warszawa), redaktorzy – Kateryna Semchuk, Oleksandra Iwaniuk (Warszawa), Anna Winnicka (Koszalin), Katarzyna Komar-Macyńska (Przemyśl),
redaktor stylistyczny – Olga Rusina, Ludmyla Goncharuk, redaktor techniczny – Olga Michaluk,
prenumerata, reklama – Lesia Korostalewycz.
Współpracownicy: Stefan Migus (Olsztyn), Janusz Bakunowicz (Bielsk Podlaski), Anastazja Krawczuk (Warszawa), Anastasija Kanarska (Lwów), Piotr Andrusieczko (Poznań), Olesia Gieral (Lublin), Bogdan Tchórz (Górowo Iławeckie), Ludmiła Łabowicz (Białystok), Oksana Kulczewycz (Legnica), Grzegorz Spodarek (Kętrzyn), Katarzyna Komar-Macyńska (Przemyśl),
Igor Isajew (Warszawa), Jerzy Gawryluk (Bielsk Podlaski), Mikołaj Pipka (Przemyśl), Olena Humeniuk (Kijów), Adam Wiewiórka (Legnica), Daryna Popil (Warszawa).
Wydawca: Związek Ukraińców w Polsce, ul. Kościeliska 7
03-614 Warszawa, tel.: 22 679-96-77, 677-88-05 (sekretariat),
22 677-88-06 (sekretarz Zarządu Głównego), fax: 22 679-96-95,
E-mail: zuwp@post.pl, sekretariat@ukraina.com.pl,
Internet: http://www.oup.ukraina.com.pl
Fotokład: Redakcja „Nasze Slovo”
Druk: Drukarnia „Efekt”. Nakład 2850 egz.
Pismo dofinansowano ze środków dotacji Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji
Konto bankowe dla wpłat tylko w USD:
Związek Ukraińców w Polsce Z.G., ul. Kościeliska 7, 03-614 Warszawa
IBAN: PL20 1160 2202 0000 0000 5515 6196
BIC/S.W.I.F.T.: BIGBPLPWXXX
Bank Millennium S.A., ul. S. Żaryna 2a, 02-593 Warszawa
Konto bankowe dla wpłat w pozostałej walucie:
47 1160 2202 0000 0000 5515 6292
Poglądy autorów publikacji nie zawsze są zbieżne z poglądami redakcji.
Za wiarygodność faktów odpowiadają autorzy.
Redakcja nie zwraca tekstów nie zamówionych oraz zastrzega sobie prawo ich redagowania, skracania i zmiany tytułów. Koresponduje z czytelnikami tylko na łamach tygodnika.
Rozpowszechnianie materiałów z „Naszego Słowa” wyłącznie za zgodą redakcji.
Za treść ogłoszeń i reklam redakcja nie ponosi odpowiedzialności.
„Nasze Slovo” dostępne jest w oddziałach Poczty Polskiej, w kioskach RUCH-u, w wybranych EMPIK-ach oraz w wydaniu internetowym www.eprasa.pl/news/nasze-slowo.
Prenumerata realizowana przez RUCH S.A.:
Zamówienia na prenumeratę można składać bezpośrednio na stronie
www.prenumerata.ruch.com.pl
Ewentualne pytania prosimy kierować na adres e-mail: prenumerata@ruch.com.pl
lub kontaktując się z Centrum Obsługi Klienta „RUCH” pod numerami: 22 693 70 00
lub 801 800 803 – czynne w dni robocze w godzinach 7⁰⁰ – 17⁰⁰.

eprasa.pl cac0e62719